

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr 2/2017
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 12 stycznia 2017 r.

RAPORT Z WIZYTACJI
(profil ogólnoakademicki)

dokonanej w dniach 1-2.06.2017 na kierunku *filozofia*
prowadzonym na Wydziale Administracji i Nauk Społecznych
Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego
w Bydgoszczy

Warszawa, 2017

Spis treści

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	4
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej.....	4
1.2. Informacja o procesie oceny	4
2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku	5
3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej	7
4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej.....	9
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni.....	9
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1	9
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	15
Dobre praktyki	16
Zalecenia	17
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	17
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2.....	17
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	37
Dobre praktyki	39
Zalecenia	39
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	40
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3.....	40
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	50
Dobre praktyki	51
Zalecenia	51
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	52
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4.....	52
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	57
Dobre praktyki	57
Zalecenia	57
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia.....	57
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5.....	59
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	60
Dobre praktyki	60
Zalecenia	60
Kryterium 6. Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia	60
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6.....	60

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	62
Dobre praktyki	62
Zalecenia	62
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	63
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7.....	63
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	66
Dobre praktyki	66
Zalecenia	66
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia	66
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8.....	66
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	69
Dobre praktyki	70
Zalecenia	70
8. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny.....	70
Załączniki:	71
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia.....	71
Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego	72
Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych.....	75
Załącznik nr 4. Wykaz nauczycieli akademickich, którzy mogą być zaliczeni do minimum kadrowego kierunku (spośród nauczycieli akademickich, którzy złożyli oświadczenie o wyrażeniu zgody na zaliczenie do minimum kadrowego).....	99
Załącznik nr 5. Wykaz nauczycieli akademickich, którzy nie mogą być zaliczeni do minimum kadrowego kierunku (spośród nauczycieli akademickich, którzy złożyli oświadczenie o wyrażeniu zgody na zaliczenie do minimum kadrowego).....	101
Załącznik nr 6. Wykaz modułów zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa	102
Załącznik nr 7. Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena	104

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodnicząca: **dr hab. Bożena Stawoska-Jundziłł**, członek PKA
członkowie:

1. **dr hab. Leon Miodoński**, ekspert PKA
2. **dr hab. Andrzej Maciej Kaniowski**, ekspert PKA
3. **mgr Ludwika Piwowarczyk**, ekspert ds. postępowania oceniającego
4. **Bartłomiej Majewski**, ekspert ds. studenckich

1.2. Informacja o procesie oceny

Ocena jakości kształcenia na kierunku filozofia prowadzonym na Wydziale Administracji i Nauk Społecznych UKW w Bydgoszczy została dokonana na wniosek Jednostki. Kierunek nie był dotychczas oceniany przez Polską Komisję Akredytacyjną. Zespół Oceniający PKA zapoznał się z *Raportem samooceny* przekazanym przez władze Wydziału. Przebieg wizytacji odbywał się zgodnie z ustalonym harmonogramem. Podczas wizytacji miały miejsce spotkania z władzami Uczelni i Jednostki, autorami *Raportu samooceny*, członkami Wydziałowej Komisji ds. jakości Kształcenia, nauczycielami akademickimi, osobami odpowiedzialnymi za prowadzone na kierunku specjalności, praktyki, studentami, przedstawicielami Samorządu Studentów, jak również z osobami odpowiedzialnymi za wymianę międzynarodową oraz pracownikami odpowiedzialnymi za pomoc studentom niepełnosprawnym, pracownikami biblioteki. Przeprowadzono również hospitację zajęć dydaktycznych i dokonano przeglądu losowo wybranych prac dyplomowych, a także dokonano przeglądu infrastruktury wykorzystywanej w procesie kształcenia. Przed zakończeniem wizytacji odbyło się spotkanie ZO PKA, gdzie dokonano oceny stopnia spełnienia poszczególnych kryteriów, sformułowano uwagi i zalecenia, które przedstawiono władzom Uczelni i Wydziału na spotkaniu podsumowującym.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku

(jeśli kierunek jest prowadzony na różnych poziomach kształcenia, informacje należy przedstawić dla każdego poziomu kształcenia)

Nazwa kierunku studiów	Filozofia
Poziom kształcenia (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	Studia I i II stopnia
Profil kształcenia	Ogólnoakademicki
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	Stacjonarne
Nazwa obszaru kształcenia, do którego został przyporządkowany kierunek (w przypadku, gdy kierunek został przyporządkowany do więcej niż jednego obszaru kształcenia należy podać procentowy udział liczby punktów ECTS dla każdego z tych obszarów w liczbie punktów ECTS przewidzianej w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia)	<u>Studia I stopnia:</u> Obszar nauk humanistycznych – 81,25 % Obszar nauk społecznych – 18,75 % <u>Studia II stopnia:</u> Obszar nauk humanistycznych – 90,00 % Obszar nauk społecznych – 10%
Dziedziny nauki/sztuki oraz dyscypliny naukowe/artystyczne, do których odnoszą się efekty kształcenia na ocenianym kierunku (zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 8 sierpnia 2011 w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych, Dz.U. 2011 nr 179 poz. 1065)	<u>Studia I stopnia</u> Dziedzina nauk humanistycznych, dyscypliny: filozofia, językoznawstwo, kulturoznawstwo; Dziedzina nauk społecznych, dyscypliny: nauki o mediach, nauki o polityce, nauki o poznaniu i komunikacji społecznej, psychologia, socjologia <u>Studia II stopnia</u> Dziedzina nauk humanistycznych, dyscypliny: filozofia, etnologia;

	Dziedzina nauk społecznych, dyscypliny: psychologia, socjologia	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS przewidziana w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia	Studia I stopnia: 6 semestrów, 182 punktów ECTS; Studia II stopnia: 4 semestry, 120 punktów ECTS	
Specjalności realizowane w ramach kierunku studiów	- Etyka, polityka, media - Nauki kognitywne i media	
Tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwentów	Studia I stopnia – licencjat; Studia II stopnia - magister	
Liczba nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego	Studia I stopnia – 10 Studia II stopnia - 12	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	25 (dane dla roku akademickiego 2016/2017)	-
Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów na studiach stacjonarnych	Studia I stopnia: 1140 h Studia II stopnia: 540 h	-

3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium	Ocena stopnia spełnienia kryterium ¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadowalająca/ Częściowa / Negatywna
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni	Zadowalająca
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	Zadowalająca
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	Zadowalająca
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	W pełni
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia	W pełni
Kryterium 6. Umiędzynarodowienie procesu kształcenia	W pełni
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	W pełni
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągania efektów kształcenia	W pełni

Jednostka w sposób wyczerpujący ustosunkowała się w swojej odpowiedzi do stanowiska ZO PKA przedstawionego w raporcie powizytacyjnym, w którym wskazano uchybienia i przedstawiono zalecenia. W obydwu przypadkach dotyczących kryteriów: 1 - Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni oraz 2 - Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, ZO uznał za zasadne podniesienie oceny z „zadowalająco” na „w pełni” po zapoznaniu się z przedstawioną przez Jednostkę argumentacją, planem i wdrożonymi/wdrażanymi działaniami naprawczymi w celu poprawy jakości kształcenia na kierunku *filozofia*, co udokumentowano przez przesłane do reoceny materiały w postaci załączników (np. uchwał, sylabusów itd.).

¹ W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów kształcenia różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

W odniesieniu do kryterium 1 – wszczęto w Jednostce formalną procedurę przypisania kierunku do jednego obszaru nauk (nauk humanistycznych)*, zmiany te wprowadzone zostały również w systemie POLon. Spowodowało to, iż zarzut na nie przypisanie efektów kształcenia do wszystkich wymienionych, w raporcie samooceny i systemie POLon, dyscyplin stał się bezprzedmiotowy. Uznajemy przedstawioną argumentację Jednostki ws współpracy z interesariuszami zewnętrznymi, sugerując nieustawianie w poszukiwanie innych rozwiązań współpracy.

W stosunku do zarzutu dotyczącego braku informacji na stronach internetowych Jednostki nt możliwości uzyskania kwalifikacji nauczycielskich i kompetencji do prowadzenia zajęć z etyki i filozofii, uchybienie zostało zlikwidowane przez uzupełnienie treści na stronach internetowych Jednostki, odsyłając wszystkich zainteresowanych nabyciem kwalifikacji nauczycielskich do Studium Praktyk przy UKW, gdzie realizowany jest moduł kształcenia nauczycieli. Sama Jednostka takich kwalifikacji nie oferuje, a jedynie sygnalizuje możliwości rozwoju zawodowego absolwentów.

W przypadku kryterium 2 – wszystkie uwagi ZO dotyczące urealnienia metod kształcenia i weryfikacji efektów kształcenia, wskazania odpowiedniego zalecanych lektur, zmian w opisie treści programowych seminarium dyplomowego zostały usunięte przez poddane sylabusów weryfikacji, a wszystkie wprowadzone zmiany zapisano w sylabusach. Doprowadzając tym samym do urealnienia zapisów w stosunku do realizowanych metod i treści (sylabusy przesłano do ponownej oceny ZO).

Dyrekcja Instytutu przeprowadziła zalecany przegląd prac dyplomowych, a wnioski z ich przeglądu zostaną wdrażane na bieżąco w trakcie prowadzonych seminariów.

Wszystkie zalecenie ZO odnoszące się do praktyk zawodowych stały się bezprzedmiotowe z uwagi na decyzję Prorektora ds. studentów i jakości kształcenia UKW dotyczącą likwidacji praktyk na kierunku *filozofia*.

Należy podkreślić, że Jednostka bardzo rzetelnie ustosunkowała się do wszystkich zaleceń przedstawionych w raporcie powizytacyjnym w odniesieniu do wszystkich kryteriów, mimo iż otrzymały one ocenę w pełni.

Tabela 1

Kryterium	Ocena spełnienia kryterium ¹ Wyróżniająca / W pełni /
-----------	---

	Zadowalająca/ Częściowa
Uwaga: należy wymienić tylko te kryteria, w odniesieniu do których nastąpiła zmiana oceny Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni	W pełni
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	W pełni

4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni

1.1. Koncepcja kształcenia

1.2. Badania naukowe w dziedzinie / dziedzinach nauki / sztuki związanej / związanych z kierunkiem studiów

1.3. Efekty kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

1.1

Misja i strategia uczelni przedstawione są w *Strategii rozwoju Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego na lata 2016-2020* (przyjętej przez Senat Uczelni Uchwałą Nr 17/2015/2016 z dnia 26 stycznia 2016 r.). Uczelnia postrzega swoją misję jako służbę „...na rzecz badania i upowszechniania wiedzy oraz dziedzictwa kulturowego, rozwijanie osobowości, kreatywności i wrażliwości społecznej studentów, promowanie działalności prowadzonej w zgodzie z uniwersalnymi zasadami etycznymi i regułami postępowania utrwalonymi w tradycji uniwersytetów europejskich...”. Za fundamentalny składnik misji Uniwersytetu uznano tym samym „...kształcenie studentów i doktorantów w duchu otwartości, uczciwości, samodzielności i tolerancji kształtując absolwentów o otwartych umysłach, potrafiących odnajdywać się w warunkach zmieniającego się otoczenia”. W tak określone założenia misji

przez Uczelnię wpisuje się „*Misja i strategia rozwoju Wydziału Administracji i Nauk Społecznych Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy na lata 2016–2020*” (zatwierdzona *Uchwałą Rady Wydziału Administracji i Nauk Społecznych Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego na lata 2016-2020*). Za jedną z zasadniczych wartości wyznawanych przez społeczność Wydziału/Jednostki uznaje się „...organizowanie procesu kształcenia tak, aby wyposażyć studentów w jak najszerszą wiedzę, wysokie kompetencje i umiejętności, dzięki którym odnajdą lub umocnią oni swoje miejsce w konkurencyjnej perspektywie zawodowej i społecznej, wynosząc ze studiów jak najlepsze doświadczenia”.

Cele przyświecające koncepcji kształcenia na kierunku filozofia są zbieżne z celami wskazanymi w misji Uczelni i wartościami deklarowanymi w misji Wydziału, co znajduje też potwierdzenie w przyjętej już po wizytacji ZO PKA, *Uchwale Rady Instytutu Filozofii UKW w dniu 05 czerwca 2017 r.*, „*Misji Instytutu Filozofii UKW*” (tekst będący w przygotowaniu przedstawiono ZO do wglądu). Misją Instytutu Filozofii UKW (IF UKW) i prowadzonego w jego strukturze kierunku filozofia jest „...przekazywanie gruntownej i obiektywnej wiedzy naukowej z dziedziny będącej przedmiotem studiów...” jak też przygotowanie absolwenta do „...do prowadzenia samodzielnych badań, charakteryzujących się obiektywizmem, rzetelnością i odpowiedzialnością, bezstronnością i szacunkiem dla wartości akademickich...”.

Wypracowana przez IF koncepcja kształcenia określona została przez Autorów, jako wzorowana na modelu akademickiego nauczania filozofii. Należy to rozumieć, jako nauczanie filozofii odwołujące się do klasycznej (traktowanej, jako kanonicznej) klasyfikacji subdyscyplin filozoficznych (ontologii, epistemologii, aksjologii (etyka i estetyka) oraz logiki). Do tego kanonicznego zestawu dyscyplin dodano historię filozofii, co pozostaje w zgodzie z tradycją nauczania filozofii. Istotnymi składowymi koncepcji kształcenia są subdyscypliny, w ramach których prowadzone są w Instytucie badania naukowe zarówno w tych uznanych za kanoniczne, jak nowych subdyscyplin: w kognitywistyce, filozofii przyrody, filozofii polityki i filozofii religii.

Chcąc sprostać wskazanemu w misji Uczelni i Wydziału celowi, jakim jest kształcenie dostosowane do „...aktualnych i przyszłych potrzeb zawodowych absolwentów na rynku pracy...”, wprowadzono do programu studiów dwie specjalności (z których każda składa się z 9 modułów), są to: etyka, polityka, media i nauki kognitywne i media, tym samym nieznacznie modyfikując model akademickiego nauczania filozofii.

Samą koncepcję kształcenia należy ocenić jako spełniającą wymóg zorientowania na potrzeby otoczenia, w tym w szczególności rynku pracy, zważywszy na akcent położony w koncepcji kształcenia na media i nauki kognitywne. Jednostka nie wskazała żadnych konkretnych modeli

kształcenia, na których by się wzorowała opracowując koncepcję kształcenia. Jednak nadanie istotnej rangi naukom o mediach i komunikowaniu się oraz kognitywistyce świadczy o wzorowaniu się na dominujących tendencjach kształcenia filozoficznego nie tylko w Polsce, ale i w niektórych uczelniach Europy Zachodniej. Mimo deklaracji Jednostki, że dystansuje się wobec tendencji dominujących w Europie Zachodniej, gdzie „...obserwowany jest odwrót od akademickiego nauczania filozofii na rzecz socjologii, psychologii, politologii, czy kognitywistyki...” to poczesne miejsce w programie kształcenia na kierunku filozofia w IF przypada dyscyplinom niewchodzącym w skład, jak to zostało nazwane, akademickiego nauczania filozofii np: socjologii, psychologii, a nawet etnologii i politologii, w szczególności zaś nauce o poznaniu i komunikacji społecznej, zwanej potocznie kognitywistyką.

Interesariusze zewnętrzni obecni w życiu Jednostki w ustalaniu koncepcji kształcenia i planowaniu rozwoju kierunku przyjmują postawę bierną. Swoją rolę postrzegają, jako wspierającą przy zapewnieniu studentom miejsc do realizacji praktyk zawodowych. Uczestniczący w spotkaniu interesariusze wyrazili jednogłośnie opinię, że ustalanie koncepcji kształcenia oraz wypowiedzanie się na temat programów kształcenia jest niejako poza zakresem ich kompetencji, a podmiotami kompetentnymi w tym zakresie są ich zdaniem sami pracownicy nauczający na kierunku filozofia. Pomimo przyjęcia takiego stanowiska przez pracodawców mają oni możliwość (i z niej korzystają) sygnalizowania – również na podstawie obserwacji umiejętności i kompetencji studentów odbywających praktyki w reprezentowanych przez interesariuszy instytucjach – ewentualnych ułomności w koncepcji i programie kształcenia.

Efektom kontaktów z interesariuszami zewnętrznymi było powołanie nowych specjalności (*Nauki kognitywne i media* oraz *Etyka, polityka, media*) jak również jest intensywne zaangażowanie pracowników naukowo-dydaktycznych wspólnie ze studentami w popularyzację wiedzy z zakresu filozofii m.in. przez cyklicznie prowadzenie audycji radiowej *Spotkania z filozofią*.

Plany rozwoju koncepcji kształcenia nie zostały przedstawione ZO PKA, a jedynie sygnalizowano plany rozbudowy zaplecza badawczo-dydaktycznego Jednostki, mogącego przyczynić się wydatnie do rozbudowywania koncepcji kształcenia ukierunkowanej częściowo na kognitywistykę.

Sama koncepcja kształcenia nie jest zorientowana na umiędzynarodowienie procesu kształcenia. Jednak mimo wszystko kilku pracowników Instytutu Filozofii bierze udział (w różnym stopniu zaangażowania) w procesie umiędzynarodowienia badań i kształcenia. Skala tego zjawiska być może wydaje się stosunkowo niewielka, choć w pojedynczych przypadkach

bardzo znacząca, to należy stwierdzić, że Jednostka podejmuje działania nawiązania współpracy z zagranicznymi ośrodkami, choć trudno to jeszcze nazwać procesem umiędzynarodowienia kształcenia. Należy również uwzględnić w tej ocenie liczebność kadry naukowo- dydaktycznej, gdzie jedynie dla 9 z 12 osób wchodzących w skład minimum kadrowego kierunku analizowana Jednostka jest podstawowym miejscem pracy.

Przedstawiona ZO koncepcja kształcenia zarówno, gdy chodzi o efekty kształcenia, program studiów, jak i organizację procesu kształcenia, nie odbiega istotnie od koncepcji realizowanych w innych ośrodkach w kraju, a jest obciążona, podobnie, jak to jest w wypadku innych ośrodków podobnymi słabościami i defektami.

1.2.

Jednostka prowadzi badania naukowe w zakresie obszarów wiedzy i w dziedzinach nauki, do których kierunek został przyporządkowany – to znaczy w obszarze i dziedzinie nauk humanistycznych oraz w obszarze i dziedzinie nauk społecznych. Badania te są różnorodne i mają charakter kompleksowy, a problematyka i kierunki prowadzonych w Jednostce badań odznaczają się aktualnością. W wypadku efektów kształcenia odnoszących się do wiodącej dyscypliny w ramach ocenianego kierunku, czyli w wypadku efektów kształcenia z zakresu filozofii, stwierdzić należy, iż w pełni zachodzi zgodność pomiędzy problematyką i kierunkami prowadzonych w Jednostce badań a zakresem dyscypliny, do której odnoszą się efekty kształcenia. Prowadzone w Jednostce badania naukowe mają w znacznym zakresie wpływ na realizowaną aktualnie koncepcję kształcenia. Ponieważ jednak nie zostały przedstawione plany rozwoju tej koncepcji, tudzież jej modyfikacji, ani też plany doskonalenia efektów kształcenia i programu studiów, dlatego też nie można niczego orzec o wpływie prowadzonych w Jednostce badań na ewentualne zmiany, czy modyfikacje. Jednak wyniki prowadzonych w Jednostce badań naukowych są w dużej mierze wykorzystywane w programie i procesie kształcenia m.in. w modułach poświęconych ontologii, estetyce, biologicznym podstawom zachowania, psychologii, filozofii religii.

Zarówno z racji kompleksowości, różnorodności, aktualności problematyki i kierunków badań prowadzonych w Jednostce zapewniona jest możliwość osiągnięcia przez studentów wszystkich efektów kształcenia, a tym samym istnieje możliwość realizacji programu studiów.

1.3.

Jednostka prowadzi zarówno studia I stopnia, jak i studia II stopnia w formie stacjonarnej. W *Raporcie samooceny* przedstawione zostały efekty kształcenia, których projekt przygotowany został przez *Radę Programową* w dniu 05.05.2016 roku i po zaopiniowaniu go przez wymagane gremia (pracowników, studentów), zaopiniowany i uchwalony został przez *Radę*

Wydziału Administracji i Nauk Społecznych w dniu 10.05.2016 roku. Przyjęte powyższą uchwałą efekty kształcenia, pokrywają się – z wyjątkiem kilku dodanych efektów (z obszaru nauk społecznych oraz efektów dotyczących wiedzy z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy) – w pełni z efektami kształcenia określonymi Uchwałą Senatu Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego Nr 156/2012/2013 z dnia 25 września 2013 r.

W opisach kierunku przedstawionych w powyższej Uchwale oraz w *Raporcie samooceny*, jako dziedziny nauki, do których odnoszą się efekty kształcenia, wskazane zostały w przypadku studiów I stopnia - nauki humanistyczne i nauki społeczne, zaś jako dyscypliny naukowe – do których winny się też odnosić efekty kształcenia – wskazane zostały trzy dyscypliny z dziedziny nauk humanistycznych (filozofia, językoznawstwo i kulturoznawstwo) oraz pięć dyscyplin z dziedziny nauk społecznych (nauki o mediach, nauki o polityce, nauki o poznaniu i komunikacji społecznej, psychologia, socjologia). Podobnie rzecz się ma z opisem dziedzin i dyscyplin, do których winny się odnosić efekty kształcenia w przypadku studiów II stopnia – jako dziedziny nauki wskazano nauki humanistyczne i nauki społeczne, zaś jako dyscypliny naukowe – do których winny się też odnosić efekty kształcenia – wskazane zostały dwie dyscypliny z dziedziny nauk humanistycznych (filozofia i etnologia) oraz dwie dyscypliny z dziedziny nauk społecznych (psychologia i socjologia).

W zbiorze efektów kształcenia mamy zarówno na stopniu I, jak i na stopniu II – efekty dominujące z dyscypliny filozofia oraz kilka efektów obszarowych z obszaru nauk społecznych (7 na stopniu pierwszym i 4 na stopniu drugim), nie wszystkim jednak wymienionym dyscyplinom nauki, a wskazanym w Uchwale Senatu UKW Nr 156/2012/2013 z dnia 25 września 2013 r. oraz w *Raporcie samooceny* zostały przyporządkowane efekty kształcenia, jako efekty odpowiadające „dyscyplinom naukowym, do których odnoszą się efekty kształcenia”. Faktycznie przyjęte efekty kształcenia wskazują bardziej, że mamy do czynienia z kierunkiem jednoobszarowym niż dwuobszarowym i efektami kształcenia odnoszącymi się do jednej głównie tylko dyscypliny naukowej, tj. filozofii. W tej sytuacji nieadekwatna do stanu faktycznego pozostaje deklaracja Jednostki określająca kierunek, jako dwuobszarowy oraz wymieniająca cały szereg dyscyplin naukowych, jako dyscypliny, do których winny się odnosić efekty kształcenia-

Informacje przedstawione w bazie POL-on są również nieścisłe w stosunku do przedstawionych ZO PKA przez Jednostkę aktów prawnych - bowiem na Wydziale Administracji i Nauk Społecznych prowadzone są studia na kierunku filozofia, na studiach I i II stopnia zarówno w formie studiów stacjonarnych, jak – co jednak nie zgadza się z faktami – w formie studiów niestacjonarnych (które zostały zniesione z rokiem akademickim 2017/2018

zarówno na studiach I, jak i II stopnia *Uchwałą Senatu UKW Nr 67/2016/2017 z dnia 20 kwietnia 2017 r.*).

Studia na kierunku filozofia na pierwszym stopniu studiów stacjonarnych są studiami, dla których dyscypliną wiodącą jest filozofia, zaś dyscyplinami dodatkowymi są językoznawstwo i (błędnie zaliczona w zapisie w bazie POL-on do obszaru nauk humanistycznych) psychologia.

Studia na kierunku filozofia na drugim stopniu studiów stacjonarnych są studiami, dla których dyscypliną wiodącą jest filozofia, zaś dyscyplinami dodatkowymi są etnologia, psychologia, socjologia (błędnie zaliczona w zapisie w bazie POL-on do obszaru nauk humanistycznych).

Tym samym pominięto z obszaru nauk humanistycznych na I stopniu kulturoznawstwo oraz z obszaru nauk społecznych wymieniono jedynie psychologię pomijając tym samym dyscypliny: nauki o mediach, nauki o polityce, nauki o poznaniu i komunikacji i socjologię.

Jednostka prowadzi badania naukowe w zakresie obszarów wiedzy odpowiadających obszarom kształcenia, do których przyporządkowany jest kierunek (tj. w obszarach: nauk humanistycznych i nauk społecznych) oraz w dziedzinach nauki i dyscyplinach naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia. Wyniki tych badań – w tym z zakresu psychologii, ale przede wszystkim z zakresu filozofii, czyli dyscypliny na obydwu stopniach kształcenia wiodącej – są wykorzystywane w projektowaniu programu kształcenia jak również w jego realizacji.

Efekty kształcenia zostały skonstruowane w taki sposób, że każdemu obszarowemu efektowi kształcenia (z obszaru nauk humanistycznych) w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych odpowiada od jednego do pięciu kierunkowych efektów kształcenia – przyporządkowanych jednej dyscyplinie - filozofii (z dodaniem do poszczególnych modułów realizujących efekty kierunkowe kilku efektów przyporządkowanych obszarowi nauk społecznych – 7 takich efektów dołączono do 62 efektów na stopniu I, a 4 tego typu efekty przyłączone zostały do 55 efektów kierunkowych na stopniu II studiów).

Efekty kierunkowe pokrywają wszystkie efekty obszarowe – z obszaru nauk humanistycznych – i są z nimi spójne oraz poprawnie definiują wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne doskonalone w trakcie studiów na kierunku filozofia, w tym także potrzebne w pracy badawczej. Określone dla kierunku efekty kształcenia są spójne z efektami kształcenia dla obszaru nauk humanistycznych, a także przystają do poziomów kształcenia oraz do profilu ogólnoakademickiego. Nie do końca jednak warunek ten został spełniony w odniesieniu do efektów odnoszących się do obszaru nauk społecznych z powodu braku reprezentowania w efektach kształcenia wszystkich zadeklarowanych przez Jednostkę dyscyplin do których przypisano analizowany kierunek na studiach I i II stopnia oraz gdzie deklarowany przez

Jednostkę udział przypadający na obszar nauk społecznych wynosi w przypadku I stopnia - 18,78 %, a określone efekty kształcenia wskazują jedynie na 10%. W odniesieniu do II stopnia studiów na kierunku filozofia Jednostka przypisała obszarowi nauk społecznych 10%, a analiza efektów kształcenia wskazała jedynie na udział 6,7 % efektów przynależących do obszaru nauk społecznych.

Wśród kierunkowych efektów kształcenia – tak na studiach I, jak i na studiach II stopnia – uwzględniono efekty odnoszące się do umiejętności językowych, pozwalających na korzystanie w pracy naukowej z tekstów obcojęzycznych i przygotowywanie w języku obcym krótkich tekstów naukowych przez studentów.

Zastrzeżenia ZO budzi deklaracja, sugerująca, iż studia, zwłaszcza na pierwszej specjalności, jaką jest specjalność: *Etyka, polityka, media* (która *Uchwałą Senatu UKW Nr 93/2016/2017 z dnia 30 maja 2017 r.*, podobnie jak i druga ze specjalności istniejących w analizowanym okresie, która została zniesiona od roku akademickiego 2017/2018) – przygotowuje nauczycieli etyki do pracy w szkołach. Informacje tę znajdujemy w następującej deklaracji: pierwsza specjalność: *„Etyka, polityka, media i związane z nią efekty kształcenia, realizują potrzeby rynku pracy poszukującego absolwentów filozofii ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień etycznych, dotyczy to np. nauczycieli etyki w szkołach, doradców zawodowych, dziennikarzy i polityków, zawodów w zakresie szeroko pojętej kultury, wymagających szerokich horyzontów i kompetencji społecznych”*. Deklaracji tej uczyniono by zadość, gdyby w programie kształcenia znalazły się moduły zajęć służące zdobywaniu przez studenta uprawnień do wykonywania zawodu nauczyciela i tym samym spełnione zostałyby wymagania *Rozporządzenia MNiSW z dnia 3 października 2014 r. ws. warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia § 9.3 w myśl art. 9c ustawy PoSW*. Innego charakteru nabrałaby deklaracja Jednostki w sytuacji podkreślenia, że studenci mają możliwość uzupełnienia kwalifikacji o kwalifikacje nauczycielskie realizowane poza programem studiów.

W przypadku nie wszystkich zakładanych efektów kształcenia można mówić o panującej zgodności z nimi formy i metodyki prac egzaminacyjnych, gdyż w szeregu efektów kształcenia wskazane w opisach modułów takie formy i metody, jak na przykład obserwacja „aktywności na zajęciach”, czy „zaliczenie pisemne” nie pozwalają ocenić stopnia osiągnięcia zakładanych efektów. (Trudno sobie wyobrazić, jak poprzez „zaliczenie pisemne” można ocenić osiągnięcie efektu modułowego K1 *„Student potrafi selekcjonować wydarzenia naukowe i kulturalne i stara się w nich aktywnie uczestniczyć”* - por. Seminarium magisterskie.)

Na stopniu pierwszym przypisano poszczególnym przedmiotom/modułom do zrealizowania 51 efektów kierunkowych (w tym jeden z zakresu wiedzy o bezpieczeństwie i higieny pracy),

które konkretyzują 69 efektów obszarowych (7 efektów, to efekty z obszaru nauk społecznych). Natomiast na stopniu II - mamy do zrealizowania 39 efektów kierunkowych (w tym jeden z zakresu wiedzy o bezpieczeństwie i higienie pracy), które konkretyzują 57 efektów obszarowych (wśród których 4 efekty, to efekty z obszaru nauk społecznych). Poszczególnym przedmiotom/modułom przyporządkowanych jest średnio od trzech do ośmiu efektów kształcenia.

Szczegółowe efekty kształcenia sformułowane dla poszczególnych przedmiotów są w zdecydowanej większości spójne z kierunkowymi efektami kształcenia.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Jednostka przygotowała program studiów na kierunku filozofia zgodnie z przyjętą przez Uczelnię i przez Wydział misją i strategią, starając się uwzględnić potrzeby lokalnego rynku pracy (czemu służyć miało wprowadzenie specjalności: *Etyka, polityka, media oraz Nauki kognitywne i media*). Koncepcja kształcenia odpowiada przyjętemu w większości ośrodków uniwersyteckich w Polsce kanonowi kształcenia na kierunku filozofia, przewidującemu kształcenie w zakresie logiki, historii filozofii oraz podstawowych subdyscyplin filozoficznych: epistemologii, ontologii, etyki i estetyki. Mocną stroną koncepcji kształcenia jest łączenie zasadnego przywiązania do tradycji akademickiego uprawiania i nauczania filozofii z otwartością na pewne nowe tendencje i oczekiwania rynku pracy.

Słabą natomiast stroną koncepcji kształcenia jest nieuwzględnienie w tej koncepcji umiędzynarodowienia procesu kształcenia.

Badania naukowe prowadzone w Instytucie Filozofii Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego odpowiadają koncepcji studiów i stwarzają możliwość osiągnięcia przez studentów wszystkich efektów kształcenia. Prowadzone są one w zakresie wszystkich podstawowych subdyscyplin filozoficznych, acz szczególnie intensywnie rozwijają się badania psychologiczno-kognitywistyczne – zatem badania z dziedziny nauk społecznych – a także w zakresie filozofii religii oraz badań nad polską myślą filozoficzną (a konkretnie nad polskim tomizmem i szkołą lwowsko-warszawską). W szczególności badania psychologiczno-kognitywistyczne sprzyjają włączaniu studentów do prowadzonych prac badawczych, co daje możliwość uzyskiwania efektów kształcenia w zakresie pogłębionej wiedzy i umiejętności prowadzenia badań oraz rozwijania kompetencji społecznych, wymaganych w działalności badawczej. Taką mocną stroną, gdy chodzi o badania naukowe, jest fakt legitymowania się przez część pracowników osiągnięciami naukowymi, które sprawiają, iż są rozpoznawani w skali ogólnokrajowej (a w pojedynczych wypadkach w skali międzynarodowej).

Opracowane w Jednostce efekty kształcenia dla kierunku filozofia w sposób prawidłowy zostały przyporządkowane do obszaru nauk humanistycznych, do dziedziny nauk humanistycznych i do filozofii, jako dyscypliny nauki. Efekty kierunkowe odpowiadające dyscyplinie filozofia są spójne z efektami obszarowymi i we właściwy sposób (z włączeniem do efektów kierunkowych kilku wybranych efektów z obszaru nauk społecznych, jednakże bez przyporządkowania ich konkretnym dyscyplinom) definiują zakres wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, a spośród nich również tych, które są niezbędne w pracy badawczej; odpowiadają one również wymaganiom obydwu poziomów kształcenia o profilu ogólnoakademickim. Efekty kształcenia na studiach II stopnia pogłębiają i rozszerzają w wybranych aspektach wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne opisane w efektach kształcenia na studiach I stopnia. Na obydwu stopniach studiów uwzględnione też zostały wśród efektów kierunkowych efekty odnoszące się do umiejętności językowych, których uzyskanie pozwoli studentom/absolwentom korzystać w pracy badawczej z tekstów obcojęzycznych oraz przygotowywać w języku obcym własnych krótkich tekstów naukowych. Podstawowym uchybieniem w zakresie sformułowanych efektów kształcenia jest niespójność pomiędzy deklarowaną dwuobszarowością i multidyscyplinarnością kształcenia, a opracowaniem de facto efektów przyporządkowanych głównie jednej dyscyplinie naukowej, to znaczy filozofii. Wymagającym usunięcia oraz sprawdzenia pod tym kątem wszystkich przypadków przełożenia efektów kierunkowych na efekty modułowe/przedmiotowe jest występowanie pomyłek i niestaranności przy konkretyzowaniu efektów kierunkowych.

O przyznaniu oceny przesądziły występujące rozbieżności pomiędzy przypisaniem kierunku do/i deklarowanymi dyscyplinami a faktycznie opracowanymi efektami kształcenia; pomyłki i niestaranność w przypadku przyporządkowywania efektów modułowych/przedmiotowych efektom kierunkowym.

Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku oraz dla modułów zajęć tworzących program studiów, zarówno na pierwszym, jak i nad drugim stopniu kształcenia, opisują poziomy i profile kwalifikacji, do których prowadzi każdy z tych dwu programów studiów, a ich zakres merytoryczny powiązany jest zarówno z dyscypliną naukową, będącą podstawą koncepcji kształcenia, jak też z badaniami realizowanymi w Jednostce.

Efekty te są spójne z opisami efektów właściwymi dla danego poziomu Krajowych Ram Kwalifikacji i są sformułowane w sposób zrozumiały oraz pozwalający na stworzenie systemu ich weryfikacji; są one sformułowane w sposób wskazujący na to, iż zorientowane są na wspomaganie zdobywania przez studentów pogłębionej wiedzy oraz umiejętności badawczych, a w pewnym też zakresie na pogłębianie znajomości języka obcego, jak też rozwijanie

kompetencji społecznych, niezbędnych czy to w dalszej edukacji i pracy badawczej, czy też na rynku pracy.

Dobre praktyki

Brak

Zalecenia

Należy:

1. rozważyć i jednoznacznie określić przynależność kierunku do obszaru/dziedzin i dyscyplin nauki,
2. ujednolicić informacje zawarte w dokumentacji Jednostki z zapisami w bazie POLON,
3. dostosować efekty kształcenia, tak aby reprezentowały wszystkie dyscyplin nauki w stopniu właściwym i zgodnym z deklarowanym przez Jednostkę,
4. urealnić treści w opisie specjalności *Etyka, polityka, media* w zakresie nabytych umiejętności i kompetencji absolwentów kierunku (dotyczy kompetencji nauczycielskich i wykonywania zadań, jako doradca zawodowy),
5. dążyć do procesu umiędzynarodowienia kształcenia.

Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

2.1. Program i plan studiów - dobór treści i metod kształcenia

2.2. Skuteczność osiągania zakładanych efektów kształcenia

2.3. Rekrutacja kandydatów, zaliczanie etapów studiów, dyplomowanie, uznawanie efektów kształcenia oraz potwierdzanie efektów uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

2.1.

Studia I stopnia w formie stacjonarnej trwają sześć semestrów; dla ich ukończenia należy zdobyć 184 punkty ECTS (w tym 4 punkty ECTS w ramach trzytygodniowych praktyk). Z łącznej ilości godzin pracy studenta, odpowiadającej 180 punktom ECTS, przewidziane jest 1800 godzin wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów (zarówno na specjalności *Etyka, polityka i media*, jak i na specjalności *Nauki kognitywne i media*); dla studiów niestacjonarnych przewidzianych było – przy tej samej wymaganej do zdobycia ilości punktów ECTS – 1044 godzin wymagających bezpośredniego udziału

nauczycieli akademickich i studentów. Studia II stopnia w formie studiów stacjonarnych trwają cztery semestry i dla ich ukończenia należy zdobyć 121 punktów ECTS (wszystkie punkty należy zdobyć w ramach zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studenta); z łącznej ilości godzin pracy studenta, odpowiadającej 121 punktom ECTS, przewidziane jest 795 godzin wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów. W rzeczywistości, w uwzględnionym w *Raporcie samooceny* okresie ostatnich trzech lat, nie były prowadzone studia niestacjonarne, ani na I, ani na II stopniu kształcenia (a na mocy *Uchwały Senatu UKW Nr 67/2016/2017 z dnia 20 kwietnia 2017 r.* z rokiem akademickim 2017/2018 zostały one zniesione zarówno na I jak i na II stopniu kształcenia).

Nakład pracy studenta

Czas trwania kształcenia na studiach I stopnia obejmuje sześć semestrów i na studiach II stopnia obejmuje cztery semestry oraz przewidziany czas pracy studenta – w tym czas pracy przewidziany na udział w zajęciach wymagających bezpośredniego udziału studenta i nauczyciela akademickiego, jak i czas pracy przewidziany na własną pracę studenta – jest w pełni wystarczający do realizacji treści kształcenia i osiągnięcia wszystkich zakładanych efektów kształcenia (zarówno w wypadku studiów realizowanych w formie stacjonarnej, jak też w wypadku studiów planowanych w formie niestacjonarnej, które w chwili obecnej są już wygaszone). Pomiedzy przewidzianym czasem pracy (i ilością punktów ECTS) na obydwu specjalnościach nie zachodzą dysproporcje.

Wyodrębnienie modułów zajęć

Jednostki dydaktyczne (moduły zajęć) zostały w ramach planu studiów wyodrębnione poprawnie, jak też poprawna jest przewidziana w planie studiów ich sekwencja. W planie studiów na kierunku filozofia na I stopniu kształcenia wyodrębnione są następujące grupy modułów zajęć: (a) moduły zajęć z zakresu nauk podstawowych (są to standardowo wykładane przedmioty na I stopniu studiów filozoficznych w Polsce, to znaczy: historia filozofii, logika, epistemologia, ontologia, etyka i estetyka oraz szereg węższych, dziedzinowych filozofii, jak filozofia nauki, filozofia religii itp. oraz przedmioty towarzyszące, jak translatorium tekstów filozoficznych, metodyka pracy filozoficznej, czy też – co godne odnotowania i pochwały – podstawy języka greckiego), (b) moduły zajęć ogólnych (język obcy, technologia informacyjna i wychowanie fizyczne), (c) moduły zajęć specjalnościowych (specjalizacyjnych)/bloki zajęć do wyboru (w zależności od specjalności są to przedmioty skupiające się na zagadnieniach etycznych i społecznych, bądź na zagadnieniach z zakresu psychologii i kognitywistyki), (d) moduły zajęć z obszarów nauk społecznych (jednym z przedmiotów jest psychologia emocji,

drugim zaś ochrona własności intelektualnej), (e) moduły zajęć ogólnouczelnianych (przy czym plan studiów nie zawiera na ich temat żadnych informacji i nie są też im w planie studiów przypisane żadne punkty ECTS), a także – w ramach studiów na I stopniu – (f) praktyki.

W planie studiów na kierunku filozofia na II stopniu kształcenia wyodrębnione są następujące grupy modułów zajęć: (a) moduły zajęć z zakresu nauk podstawowych (obok trwającego cztery semestry seminarium magisterskiego oraz translatorium są to: historia filozofii polskiej XX wieku, bioetyka, filozofia prawa, wybrane zagadnienia z ontologii i historii filozofii, filozofia analityczna, współczesna filozofia francuska, współczesna filozofia niemiecka, wybrane problemy kultury współczesnej oraz wybrane zagadnienia z epistemologii i logiki), (b) moduły zajęć ogólnych (język obcy, etnologia), (c) moduły zajęć specjalnościowych (specjalizacyjnych)/bloki zajęć do wyboru (w wypadku obydwu bloków do wyboru jest to pewna mozaika w pewnym stopniu analogicznych modułów z zakresu czy to filozofii politycznej, czy też filozofii sztuki, a także antropologii filozoficznej i kilku innych obszarów filozoficznych dociekań), (d) moduły zajęć z obszarów nauk społecznych (jednym przedmiotem jest psychologia, drugim zaś socjologia), (e) moduły zajęć ogólnouczelnianych (przy czym plan studiów nie zawiera na ich temat żadnych informacji i nie są też im w planie studiów przypisane żadne punkty ECTS).

Na studiach stacjonarnych I stopnia, na każdej z dwu specjalności, mamy w grupie (a) 25 modułów (na które przypada 112 punktów ECTS), w grupie (b) 3 moduły (na które przypada 10 punktów ECTS), w grupie (c) 10 modułów (na które przypadają 53 punkty ECTS), i w grupie (d) 2 moduły (na które przypada 5 punktów ECTS). Na studiach stacjonarnych II stopnia mamy odpowiednio: w grupie (a) 11 modułów (na które przypada 65 punktów ECTS), w grupie (b) 2 moduły (na które przypada 7 punktów ECTS), w grupie (c) 9 modułów (na które przypada 39 punktów ECTS – zarówno w bloku A, jak i w bloku B zajęć do wyboru), w grupie (d) 2 moduły (na które przypada 10 punktów ECTS).

Zarówno wyodrębnienie grup modułów, jak i dobór i układ modułów/przedmiotów w ramach poszczególnych modułów należy uznać za właściwe. Na pierwszym stopniu dobór i układ modułów przedmiotów odpowiadają utrwalonemu w Polsce modelowi kształcenia uniwersyteckiego w zakresie filozofii. Na stopniu drugim mamy już natomiast do czynienia – gdy chodzi o moduły zajęć z zakresu nauk podstawowych – z układem i doбором modułów ukształtowanym wedle możliwości i preferencji pracowników Instytutu Filozofii oraz w korelacji z prowadzonymi w danej Jednostce badaniami naukowymi

Przewidziany ilością punktów ECTS nakład i czas pracy studenta pozwala na zrealizowanie przypisanych modułom treści kształcenia i osiągnięcia przypisanych modułom efektów kształcenia. Pewne zastrzeżenia można natomiast zgłosić, co do ścisłości określenia w modułach wymagań lekturowych, które w niektórych modułach (opisach przedmiotów) nie zostały dostatecznie doprecyzowane (niekiedy poprzestano na informacji, że jako lektura przewidziane są „fragmenty” wskazanych lektur); również treści programów zostały niekiedy zaprezentowane tak lakonicznie, iż trudno na podstawie ogólnikowych informacji ocenić nakład pracy wymagany dla przyswojenia i nabycia umiejętności efektywnego operowania tymi treściami programowymi (por. tabela w kryterium 3.2, która podaje przykłady niedostatecznie precyzyjnego sformułowania informacji, co do wymagań lekturowych, jak też nazbyt lakonicznego przedstawienia treści programów).

Praktyki zawodowe

Praktyki zawodowe, które realizowane są na I stopniu studiów (w czwartym semestrze), odbywają się zgodnie z *Zarządzeniem Rektora UKW Nr 114/2012/2013 z dnia 26.09.2013 roku, w sprawie zmiany nazwy Studium Praktyk Zawodowych oraz wprowadzenia Regulaminu Praktyk w UKW*. Przypisane praktykom efekty kształcenia oraz zasady odbywania praktyk opisane są w sylabusie Praktyk zawodowych (gdzie również podane są metody oceniania efektów kształcenia), zaś w *„Wydziałowej procedurze weryfikowania efektów kształcenia”* precyzyjnie opisane zostały zadania spoczywające na kierunkowym opiece praktyk oraz opiece praktyk w miejscu odbywania praktyk. Praktyki zawodowe trwają 3 tygodnie i są im przypisane 4 punkty ECTS, niestety Jednostka nie określiła liczby godzin przewidzianych do realizacji w ramach praktyki.

Specyfika kształcenia na kierunku filozofia – jeśli abstrahować od ewentualnych konkretnych specjalności – polega na tym, że nie można tego kształcenia jednoznacznie przyporządkować żadnym konkretnym branżom zawodowym. To jest też zapewne powodem niewskazania przez Autorów *Raportu samooceny*, w ogólnie zarysowanej koncepcji kształcenia, żadnych konkretnych branż i zawodów (poza wskazaniem na obszar pracy naukowo-dydaktycznej), do którego przygotowywać by miało kształcenie na kierunku filozofia na II stopniu. Pewne jednak deklaracje, co do potencjalnych form aktywności zawodowej przyszłych absolwentów, do których przygotowywałyby ich studia na kierunku filozofia, składane są jednak przy okazji charakteryzowania w *Raporcie samooceny* efektów kształcenia na dwu istniejących do roku akademickiego 2016/2017 specjalnościach oraz w Programie praktyk. Wszystkie te informacje znajdują się także na stronach Instytutu Filozofii UKW, gdzie czytamy: *„Studia przygotowują do pełnienia wielu funkcji społecznych i do podjęcia pracy w zawodach, które nie wymagają*

określonych studiów zawodowych. Mogą stanowić podstawę, aby pełnić funkcje zawodowe w takich miejscach, jak np.: redakcje czasopism, wydawnictwa, środki masowego przekazu, instytucje kultury różnego typu, firmy reklamowe, organizacje społeczne i polityczne (fundacje, stowarzyszenia, partie), szkoły (po ukończeniu dodatkowego kursu pedagogicznego można podjąć pracę w charakterze nauczyciela etyki lub filozofii), uczelnie wyższe (po uzyskaniu tytułu magistra lub stopnia doktora nauk humanistycznych w zakresie filozofii).”

W Programie praktyk przedstawionym na stronach internetowych IF w zakładce Praktyki w opisanych w treściach programowych praktyk - znajdujemy natomiast informację wskazującą na nabycie przez studentów/absolwentów umiejętności: „...*opracowania formalnego różnych typów dokumentów; umiejętności organizacji wystaw, występów artystycznych, projekcji filmowych; zbierania informacji, przeprowadzania wywiadów, pisanie artykułów, przeprowadzania konferencji prasowych; weryfikacji i interpretacji wyników badań rynkowych, dobierania środków i nośników reklamy zgodnie z jej celem, testowania projektów i przekazów reklamowych przed publikacją, planowania i przygotowania konferencji; pomocy przy redagowaniu przemów; doradzania w zakresie zawodowego przekwalifikowania się, kontaktów społecznych, usług kulturalnych, rekreacji i integracji ze środowiskiem; umiejętność planowania, kontrolowania, oceniania indywidualnego programu planu pracy osobie niepełnosprawnej; oraz umiejętność współpracy z mediami w celu poszukiwania sponsorów i sojuszników w działaniach na rzecz osób niepełnosprawnych; a także zna zasady selekcji zbiorów, udostępniania księgozbioru”.*

Niektóre z tych treści jak m.in. „*doradzania w zakresie zawodowego przekwalifikowania się*”, czy „*ocenianie indywidualnego programu planu pracy osoby niepełnosprawnej*” wydają się jedynie deklaratywne, bez możliwości realizacji z uwagi na brak stosownego merytorycznego przygotowania w zakresie wiedzy obejmującej opisywany zakres umiejętności. Tym samym w tych zakresach treści programowe praktyk nie są realne do realizacji. Należałoby wszystkie treści programowe praktyki urealnić i dostosować do treści kształcenia.

Najbardziej skonkretyzowane deklaracje, wskazujące na branże zawodowe, w których winni móc znaleźć pracę absolwenci kierunku filozofia, pojawiają się przy okazji ogólnej charakterystyki efektów kształcenia na dwu (zniesionych z rokiem akademickim 2017/2018 uchwałą Senatu UKW Nr 93/2016/2017 z dnia 30 maja 2017 r.) specjalnościach. Przede wszystkim z intencją „dostosowania kierunku filozofia do aktualnych i przyszłych potrzeb zawodowych absolwentów na rynku pracy”. Pierwsza specjalność: *Etyka, polityka i media* z założenia realizuje „*potrzeby rynku pracy poszukującego absolwentów filozofii, ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień etycznych, dotyczy to np. nauczycieli etyki w szkołach, doradców*

zawodowych, dziennikarzy i polityków, zawodów w zakresie szeroko pojętej kultury, wymagających szerokich horyzontów i kompetencji społecznych”.

Natomiast druga specjalność: *Nauki kognitywne i media* jest „odpowiedzią na rosnące zainteresowanie kognitywistyką, jako dziedziną badawczą, odnoszącą się do funkcji i działania umysłu, jak też dynamicznym rozwojem informatyki i mediów, pośród których kompetencje kognitywistyczne są wiedzą poszukiwaną na rynku pracy; absolwenci tej specjalności znajdują zatrudnienie w firmach informatycznych, tworzących portale interaktywne, gdzie znajomość zasad funkcjonowania umysłu i percypowania treści pozwala określić oczekiwania konsumentów i zasady podejmowania przez nich decyzji”.

Według powyższych deklaracji branżami, w których winni móc znaleźć zatrudnienie absolwenci realizowanych specjalności byłyby takie branże i obszary aktywności zawodowej, jak w jednym wypadku: szkolnictwo (nauczyciel etyki), doradztwo zawodowe, media, polityka i kultura; w drugim zaś: media i usługi informatyczne.

Głównym miejscem odbywania praktyk – są instytucje oświatowe (np. zespoły szkół) i instytucje kulturalne (m.in. Filharmonia Pomorska im. Ignacego Jana Paderewskiego w Bydgoszczy, czy lokalna rozgłośnia radiowa „Radio Pomorza i Kujaw”). Fakt zawężenia spektrum miejsc odbywania praktyk w stosunku do wymienianych branż i zawodów, w których mieliby móc znaleźć pracę absolwenci specjalności prowadzonych na I stopniu kształcenia, wskazuje na znaczącą rozbieżność pomiędzy deklarowanym szerokim spektrum możliwości zawodowych absolwentów filozofii, które miałyby się otwierać przed nimi po ukończeniu studiów I stopnia na jednej z dwu specjalności, a możliwościami sprawdzenia wiedzy, poznawania i ćwiczenia nabytych umiejętności i udoskonalania swoich kompetencji w ramach praktyk zawodowych. Na faktyczne zawężenie – w stosunku do składanych deklaracji – miejsc odbywania praktyk do placówek oświatowych i kulturalnych wskazuje też przypisanie praktykom zawodowym w zakresie wiedzy jednego efektu: „*student ma podstawową wiedzę o instytucjach kultury i orientację we współczesnym życiu kulturalnym*”. Występuje zatem znacząca rozbieżność pomiędzy spektrum deklarowanych zawodowych możliwości absolwenta filozofii (w wypadku każdej z dwu specjalności), a zakresem i treścią przypisanych praktykom zawodowym efektów kształcenia. Szczególnie niepokojące w ocenie ZO PKA jest realizacja praktyk w placówkach oświatowo-szkolnych bez posiadanego przygotowania pedagogicznego i kompetencji nauczycielskich. Konieczne jest usunięcie wskazanych rozbieżności i skorelowanie ze sobą: miejsc odbywania praktyk zawodowych przypisanych praktykom efektów kształcenia oraz deklaracji, co do możliwości zawodowych, jakie stwarza ukończenie

studiów na kierunku filozofia (bądź ukończenia prowadzonej w ramach tego kierunku specjalności).

Z analizy praktyk zawodowych wynikają rozbieżności pomiędzy, z jednej strony, deklaracjami na temat możliwości zawodowych absolwentów filozofii na rynku pracy a – z drugiej strony – modulem praktyki zawodowe (w treściach programowych) i faktyczną ofertą miejsc odbywania praktyk zawodowych. Nieodpowiadająca w pełni deklaracjom, co do możliwości zawodowych odnalezienia się absolwentów filozofii na rynku pracy oferta miejsc odbywania praktyk zawodowych ogranicza się do obszarów: kultury i oświaty.

ZO w oparciu o przedstawioną przez Jednostkę dokumentację oraz przeprowadzone rozmowy ze studentami, opiekunem praktyk zawodowych i pracodawcami stwierdza, że ich wymiar - 3 tygodnie (mimo braku określenia liczby godzin), jak też termin ich realizacji określone zostały prawidłowo (co jest zgodne z *Regulaminem Praktyk*) oraz umożliwiają osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia. Natomiast wątpliwości ekspertów budzi ograniczone spectrum wskazujące na miejsca odbywania praktyk w stosunku do deklarowanych realizowanych treści programowych praktyk, jak i programu kształcenia na kierunku filozofia. Zasady odbywania praktyk są przedstawiane studentom, a przy formalnościach pomaga im koordynator ds. praktyk. Istnieje również możliwość odbycia praktyki przez studentów poza granicami kraju.

Przygotowanie do zawodu nauczyciela

Instytut Filozofii UKW nie prowadzi kształcenia przygotowującego do zawodu nauczyciela. Wprawdzie Jednostka w informacjach dla kandydatów i studentów wskazuje, że ukończenie kierunku filozofia może ułatwić znalezienie pracy w szkolnictwie (np. jako nauczyciel etyki), ale do wykonywania tego zawodu potrzebne jest nabycie poza programem studiów dodatkowych kwalifikacji nauczycielskich w oparciu o *Rozporządzenie Ministra nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 stycznia 2012 r. ws. standardów kształcenia przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela (DZ.U. 2012, poz. 131)* nadających odpowiednie wymagane uprawnienia. Nie zawsze w ocenie ZO jest to wyraźnie podkreślone w informacjach przedstawianych kandydatom por. deklaracje Jednostki w opisie specjalności „*Etyka, polityka, media i związane z nią efekty kształcenia, realizują potrzeby rynku pracy poszukującego absolwentów filozofii ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień etycznych, dotyczy to np. nauczycieli etyki w szkołach, doradców zawodowych...*” z zapisem informacji, który znajduje się w *Raporcie samooceny* i na stronach internetowych Jednostki, gdzie czytamy: „*Studia przygotowują do pełnienia wielu funkcji społecznych i do podjęcia pracy w zawodach, które nie wymagają określonych studiów zawodowych. Mogą stanowić podstawę, aby pełnić funkcje*

zawodowe w takich miejscach, jak np.: ... szkoły (po ukończeniu dodatkowego kursu pedagogicznego można podjąć pracę w charakterze nauczyciela etyki lub filozofii)...).”

Zapisy te wymagają ujednolicenia.

Treści programowe

W zdecydowanej większości sylabusów treści programowe realizowane w ramach poszczególnych modułów sformułowane są w sposób precyzyjny i poprawny. Niemniej jednak zdarza się, że moduł jest „przeładowany” treściami programowymi (bądź treści te nie są dość precyzyjne opisanie) por. tabela w punkcie 3.2.

Treści programowe w zakresie znajomości języków obcych na studiach I stopnia realizowane są w ramach trwającego 4 semestry lektoratu, w pewnym zakresie uwzględniającego specyfikę kierunku filozofia, o czym świadczą efekty kształcenia przypisane modułowi „Język obcy nowożytny”. Przede wszystkim treści te realizowane są na I stopniu kształcenia w ramach modułu „Translatorium tekstów filozoficznych”, trwającego przez dwa semestry trzeciego roku studiów; na stopniu II - treści te realizowane są w ramach trzydziestogodzinnego „Translatorium” w drugim semestrze pierwszego roku studiów.

Treści programowe (poza opisem prezentowanym powyżej) w zakresie praktyk zawodowych zostały określone bardzo ogólnie, zaś akcent położony został na formalne aspekty realizacji praktyk (takie, jak: „zapoznanie się ze sposobem funkcjonowania placówki, w której odbywają się praktyki; poznanie zakresu obowiązków na danym stanowisku pracy; wykorzystanie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych zdobytych podczas studiów w pracy w danej placówce; sporządzenie dziennika praktyk; ocena własnych predyspozycji zawodowych w oparciu o odbyte praktyki”).

Analiza opisów modułów (sylabusów), w której szczególną uwagę zwrócono na (a) poprawność konkretyzowania efektów kierunkowych w formie efektów modułowych, (b) zakres i precyzję przedstawienia treści programowych oraz (c) wykazy zalecanej literatury i dokładność określenia wymagań lekturowych, ujawniały szereg niedokładności m.in. przez niedostateczne niekiedy sprecyzowanie treści i wymagań lekturowych, przez nieadekwatnie dobrane metody do realizacji efektów kształcenia oraz ich weryfikacji. Pomimo tych niedokładności i błędów, które należy usunąć, ZO uznaje – na podstawie przeprowadzonych analiz – że treści programowe realizowane na studiach I i II stopnia na prowadzonym na Wydziale Administracji i Nauk Społecznych UKW przez Instytut Filozofii kierunku studiów: filozofia mają charakter kompleksowy, są różnorodne, a także są – co jest nieodzowne w filozofii – zarówno dostatecznie nasycone treściami wypełniającymi dzieje filozofii, jak też treściami aktualnymi. Przewidziane treści programowe umożliwiają osiągnięcie przez

studentów wszystkich efektów kształcenia przewidzianych składającymi się na program kształcenia modułami.

Formy zajęć i metody kształcenia

Na studiach filozoficznych prowadzonych w Instytucie Filozofii UKW prowadzone są zajęcia w następujących formach: wykład, ćwiczenia, konwersatorium, laboratorium, seminarium. Dominującą na obydwu stopniach kształcenia formą zajęć dydaktycznych jest wykład, a zatem podawcza forma kształcenia; w wypadku kierunku studiów: filozofia (na obydwu specjalnościach) na pierwszym stopniu studiów łączna liczba godzin dydaktycznych wynosi 1800 godzin, z czego w formie wykładu realizowanych jest 990, w formie ćwiczeń 690, w formie konwersatorium 30, w formie zajęć laboratoryjnych 30 (wliczając w to zajęcia z wychowania fizycznego) i 60 w formie zajęć seminaryjnych. Na studiach stacjonarnych I stopnia stosunek wykładów do pozostałych form zajęć dydaktycznych – wyłączając praktyki i zajęcia z wychowania fizycznego – jest niekorzystny i wynosi 1:0,82.

Niemal równie wysoki udział mają wykłady w ogólnej liczbie zajęć dydaktycznych na drugim stopniu, na którym łączna liczba godzin dydaktycznych wynosi 795, z czego na wykład przypada 375 godzin, na ćwiczenia 210, na zajęcia konwersatoryjne 90, zaś na zajęcia seminaryjne 120; należy też zauważyć, że udział wykładów jest w rzeczywistości większy, jeśli uwzględnimy „wykład fakultatywny”, w wymiarze 2x15 godzin, przewidziany w ramach – niedoliczonych jednak w tabeli przedstawiającej plan studiów – „modułów zajęć ogólnouczeniowych”: mamy wówczas 405 godzin wykładu z ogółem 825 godzin zajęć dydaktycznych. Na studiach stacjonarnych II stopnia stosunek wykładów do pozostałych form zajęć dydaktycznych wynosi zatem 1:1,04.

Formy zajęć są wprawdzie zróżnicowane, jednak proporcje liczby godzin przypisanych poszczególnym formom budzą zastrzeżenia ZO. Dominującą formą dydaktyczną na studiach I stopnia jest wykład, zaś na studiach II stopnia znikomą przewagę mają inne formy prowadzenia zajęć (formy ćwiczeniowe i seminaryjne). Dominacja na I stopniu studiów podawczej formy zajęć, jaką jest wykład, utrudnia (ale nie wyklucza) osiąganie efektów kształcenia w zakresie umiejętności i kompetencji społecznych przygotowujących do prowadzenia badań naukowych. Podobnie niekorzystnie kształtują się proporcje ilości zajęć prowadzonych w formie wykładu do zajęć prowadzonych w innych, aktywizujących formach, na II stopniu studiów. Należy wprawdzie odnotować, że podczas spotkania z ZO PKA studenci nie zgłaszali zastrzeżeń do form prowadzonych zajęć.

W *Raporcie samooceny*, jako stosowane metody aktywizujące słuchaczy wymienione są takie metody, jak „elenktyczna metoda dialogu, dyskusja kierowana, zasady budowy siatki

pojęciowej, metody dialektyczne, metoda pracy problemowej, metody współpracy badawczej, metody samodzielnego dochodzenia do wiedzy”. Na poziomie sylabusów ćwiczeń – a to jest druga, dominująca forma zajęć po wykładach – żadna z tych metod nie jest wymieniana, natomiast powielane są dwie metody, określone następująco: „dyskusja, analiza i interpretacja tekstów” oraz „samodzielna (bądź: indywidualna) praca z tekstem (bądź: z książką)”. W niektórych sylabusach ćwiczeń metoda dydaktyczna jest ogólnikowo określana, jako: „ćwiczenie” i podobnie zdarza się w wypadku seminarium – jako metoda podawane jest: „seminarium”. Najbogatszy i najbardziej urozmaicony zestaw metod podany został w dwu sylabusach: w sylabusie do zajęć z wychowania fizycznego i w sylabusie praktyk zawodowych. Stosowane metody, to znaczy metoda wykładowa (czasami połączona z dyskusją) oraz inne metody stosowane w odmiennych od wykładu formach prowadzenia zajęć, umożliwiając osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, winny one jednak zostać uzupełnione o inne metody aktywizujące, adekwatne dla kształcenia humanistycznego, które nie tylko uatrakcyjniłyby proces kształcenia, ale przede wszystkim ułatwiły osiągnięcie tych efektów kształcenia, które na studiach I stopnia przygotowują do prowadzenia badań, zaś na studiach II stopnia przygotowują do udziału w badaniach. Potrzeby poszerzenia spektrum stosowanych metod, dobrze służących uzyskaniu powyższych efektów kształcenia, nie unieważnia również istotna skądinąd okoliczność, sprzyjająca uzyskiwaniu zakładanych efektów kształcenia, jaka jest niewielka bardzo liczebność grupy studenckiej (wahającą się zarówno na I, jak i na II stopniu kształcenia pomiędzy 4 a 9 studentami na roku).

Na prowadzonym przez Instytut Filozofii, na Wydziale Administracji i Nauk Społecznych UKW kierunku filozofia podstawową metodą kształcenia umożliwiającą rozpoznawanie i zaspokajanie indywidualnych potrzeb studentów jest metoda seminaryjna. Semina licencjackie i magisterskie są nastawione na realizację indywidualnych zainteresowań seminarzystów – o czym świadczy bogate spektrum przedstawionych ZO PKA tematów prac licencjackich i magisterskich; również wybór specjalności na I stopniu studiów, jak też wybór bloku zajęć do wyboru na stopniu II, umożliwiają rozwijanie kompetencji w ramach wybranego przez studenta bloku, czy wybranej przezeń specjalności. Możliwość rozpoznania takich potrzeb dana jest przede wszystkim dzięki szerokiemu korzystaniu w ramach programu kształcenia z dyskusji.

W przypadku studentów niepełnosprawnych ich potrzeby brane są szeroko pod uwagę a uregulowane jest to *Uchwałą Senatu Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego Nr 137/2012/2013 z dnia 25 czerwca 2013 r. w sprawie przyjęcia Uniwersyteckiej Karty Praw Osób Niepełnosprawnych. Zawarte w Uniwersyteckiej Karcie Praw Osób Niepełnosprawnych*

uregulowania gwarantują studentom niepełnosprawnym realizację procesu dydaktycznego w sposób uwzględniający ich potrzeby; dają one studentowi niepełnosprawnemu prawo do „(a) stosowania dodatkowych urządzeń technicznych, służących osiągnięciu założonych efektów kształcenia, (b) rejestrowania zajęć dydaktycznych na własne potrzeby z zachowaniem rygorów prawa autorskiego, (c) zwiększenia standardowo dopuszczanej absencji, (d) przedłużenia czasu trwania egzaminu, (e) zamiany formy egzaminu i zaliczenia, (f) zmiany miejsca egzaminu i zaliczenia, (g) korzystania z pomocy osób trzecich, (h) indywidualnej organizacji studiów, (i) urlopu dziekańskiego”.

Wsparcie udzielane studentom w procesie uczenia się dokonuje się w trybie indywidualnych kontaktów, dzięki szerokim możliwościom dyskusowania z wykładowcami w trakcie zajęć, jak i poza nimi (co poświadczane było w rozmowach ZO PKA podczas spotkań ze studentami, którzy podkreślali panujące w Jednostce powszechnie relacje mistrz – uczeń). Studenci są motywowani do prowadzenia badań oraz prezentowania i publikowania ich wyników; kierowane są też do studentów skuteczne zachęty do udzielania się w Kole Naukowym Filozofów i do angażowania się w niektóre z prowadzonych w Instytucie badań, czego dowodem jest współautorstwo w pracy zbiorowej pracowników i studentów, wydanego w roku 2014 tomu: *Psychologia języka*. Świadectwem skutecznego motywowania studentów do uczestniczenia w różnych formach komunikacji naukowej jest również wydawanie przez studentów czasopisma Studenckiego Koła Filozofów „*Piąte piętro*”.

Regulamin studiów daje naturalnie prawo do indywidualnej organizacji studiów. Istnieje także cały system opieki i wspierania studentów, który obejmuje kilka kluczowych z tego punktu widzenia elementów, takich jak: zindywidualizowana opieka nad rozwojem naukowym, pomoc materialna, wspieranie mobilności i samorządności studentów. Organizacja i tok studiów odbywają się zgodnie z *Regulamin studiów* (jako *Załącznik nr 1 do Uchwały Senatu UKW nr 79/2014/2015 z dnia 28.04.2015 roku*) dostępnym jest na stronie www.ukw.edu.pl/strona/pliki_do_pobrania.

Organizacja oraz tryb działania Samorządu Studenckiego określone zostały w *Regulaminie Samorządu Studenckiego UKW z dnia 2 III 2015 r.*, który dostępny jest na stronie www.ukw.edu.pl/strona/pliki_do_pobrania.

Harmonogram zajęć dydaktycznych

Harmonogram zajęć dydaktycznych jest zgodny z zasadami higieny procesu nauczania; liczba godzin dydaktycznym w żadnym z dni tygodnia nie przekracza 8 godzin, a ich układ zapewnia wymagane przerwy. Nie zachodzi też sytuacja, by w jednym bloku odbywały się kilkugodzinne zajęcia z jednym i tym samym prowadzącym.

Kształcenie na odległość

Instytut Filozofii UKW nie prowadzi kształcenia na odległość.

2.2.

Jako podstawa normatywna systemu weryfikacji efektów kształcenia wskazany został w przez Jednostkę dokument: *Procedura potwierdzania efektów uczenia się w zakresie wybranych przedmiotów/modułów dla studiów I i II stopnia na Wydziale Administracji i Nauk Społecznych*. Dokument ten nie został przedstawiony ZO, natomiast przedstawiono dokument ogólnouczelniany: *Ogólnouczelniana procedura weryfikacji efektów kształcenia*, będący *Załącznikiem nr 1 do Zarządzenia nr 92/2012/2013 Rektora UKW z dnia 5 lipca 2013 r.* Na stronach Wydziału Administracji i Nauk Społecznych, w zakładce „Jakość kształcenia”, dokument, który bezpośrednio odnosi się do weryfikacji efektów uczenia się stosowanych na WAiNS, jako podstawa normatywna systemu weryfikacji efektów kształcenia nie jest dostępny. Natomiast zamieszczono tam dokument o podobnie brzmiącej nazwie: *Procedura potwierdzania efektów uczenia się na Wydziale Administracji i Nauk Społecznych*, który jednak dotyczy innej kwestii aniżeli weryfikacja skuteczności osiągania zakładanych efektów kształcenia (bowiem opisuje on procedurę mającą zastosowanie w wypadku osoby składającej wniosek o przyjęcie na studia i potwierdzenie efektów uczenia się osiągniętych poza realizowanymi w ramach uczelni programami kształcenia). Powyższą niejasność, co do podstawy normatywnej, należałoby usunąć. Budzi to obawy ZO PKA, że mylone są dwie kwestie: kwestia weryfikacji efektów kształcenia (przewidziana w tym zakresie procedura jest dokładnie opisana w zamieszczonych w *Raporcie samooceny* dokumentach, najprecyzyjniej w dokumencie: *Procedura weryfikowania efektów kształcenia na Wydziale Administracji i Nauk Społecznych*) oraz kwestia potwierdzania efektów uczenia się.

Ocena stopnia osiągnięcia efektów kształcenia przeprowadzana jest na następujących etapach kształcenia: na etapie podstawowym, to znaczy zaliczania wszystkich form zajęć w ramach poszczególnych modułów; w fazie oceniania osiągnięcia efektów kształcenia przyporządkowanych praktykom zawodowym; na etapie realizacji seminariów dyplomowych i w trakcie przygotowywania prac dyplomowych, jak też w trakcie egzaminu dyplomowego. Ogólnouniwersyteckie oraz wydziałowe procedury określają także tryb weryfikacji dokumentów tworzących strukturę programu studiów, jak też dokumentów wymaganych przy wprowadzaniu zmian w tej strukturze, bądź zmian w samych sposobach oceniania uzyskiwania efektów kształcenia na poziomie poszczególnych modułów i/lub przedmiotów.

Według przedstawionej przez Jednostkę informacji sprawdzanie i ocenianie – na szczeblu podstawowym, czyli na szczeblu modułów – stopnia osiągnięcia efektów kształcenia na kierunku studiów prowadzonym w ramach Wydziału Administracji i Nauk Społecznych przez Instytut Filozofii realizowane są za pomocą następujących metod w postaci: egzaminu ustnego, egzaminu pisemnego, pracy zaliczeniowej, pracy pisemnej, kolokwium, pracy projektowej, prezentacji zaliczeniowej.

Analiza sylabusów wskazuje na to, że bardzo częstą metodą i kryterium oceny jest „kolokwium ustne na zakończenie semestru” i „aktywność na ćwiczeniach” i – mało wiarogodna w ocenie ZO metoda oceny osiągnięcia efektów kształcenia – „obecność na ćwiczeniach”; nader rzadko natomiast wykorzystywane są takie metody, jak „prezentacje” (w jednym tylko module przewidziany jest „referat”), czy prace projektowe (tego rodzaju metoda, jaką jest „projekt” przewidziana jest tylko w jednym module: *Grafika komputerowa w mediach interaktywnych*). W pojedynczych wypadkach zdarza się, że metody i kryteria oceniania są w module wskazane w sposób niedostatecznie wyspecyfikowany; tak jest, na przykład w wypadku lapidarnej informacji: „zgodne z *regulaminem studiów UKW*” (moduł „Ontologia”); czasem zaś jako metoda sprawdzenia uzyskania efektów kształcenia podane jest tylko: „egzamin” – bez wyspecyfikowania, czy egzamin pisemny, czy ustny, czy na przykład dwuczęściowy: pisemny i ustny. Za niewłaściwą metodę weryfikacji stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia i trudną do wyobrażenia, ZO uznał obserwację „aktywności na zajęciach”, „czy zaliczenie pisemne”, które to miałyby oceniać stopień realizacji efektu modułowego *K1 „Student potrafi selekcjonować wydarzenia naukowe i kulturalne i stara się w nich aktywnie uczestniczyć”*.

Nie w przypadku wszystkich zaplanowanych efektów kształcenia można mówić o zgodności z nimi formy i metodyki prac egzaminacyjnych, gdyż w wypadku całego szeregu efektów kształcenia wskazane w opisach modułów takie formy i metody, jak na przykład sygnalizowana już obserwacja „aktywności na zajęciach”, czy „zaliczenie pisemne” nie pozwalają ocenić w najmniejszym stopniu osiągnięcia zakładanych efektów.

Analiza sylabusów ukazuje przewagę ustnych form sprawdzania osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, nad sprawdzianami pisemnymi, gdy chodzi o sprawdziany pisemne, to dominującą formą są „zaliczenia pisemne”, natomiast sporadycznie wykorzystywana jest metoda oceny efektów kształcenia, jaką są prace pisemne oraz prezentacje. Wprawdzie o zasadności posłużenia się daną metodą oceny osiągnięcia efektów kształcenia decyduje jej adekwatność w stosunku do przedmiotu oceny, czyli efektu kształcenia, którego osiągnięcie ma być oceniane, jednak nie można całkowicie ignorować ewidentnego wymogu dokumentowania postępowania sprawdzającego osiągnięcie zakładanych, jaki został sformułowany w

Procedurze dokumentowania efektów kształcenia na Wydziale Administracji i Nauk Społecznych

(http://www.wydzialnaukspolecznych.ukw.edu.pl/jednostka/wydzial_administracji/jakosc_ksztalcenia/str/0), *przyjętej uchwałą Rady Wydziału Administracji i Nauk Społecznych nr 23/2016/2017 z 11 października 2016 roku w sprawie szczegółowych warunków dokumentowania efektów uczenia się na Wydziale Administracji i Nauk Społecznych*. Zgodnie z tą uchwałą na nauczycielach akademickim prowadzących dany przedmiot/moduł spoczywają następujące zadania:

- [przez rok od zaliczenia/egzaminu] „Przechowują (w formie papierowej lub elektronicznej) wykaz pytań z form ustnych zaliczeń/egzaminów wraz z przyporządkowaniem pytań do określonego efektu kształcenia, opis zakresu treści programowych wymaganych do uzyskania danej oceny”;
- [przez rok od zaliczenia/egzaminu] „Przechowują (w formie papierowej lub elektronicznej) matryce testów/kolokwiiw/egzaminów pisemnych wraz z przyporządkowaniem pytań do określonego efektu kształcenia oraz z opisem w jakim stopniu efekty zostały osiągnięte”;
- [przez rok] „Przechowują (w formie papierowej lub elektronicznej) wytwory studentów (projekty pisemne, prezentacje studenta, inne indywidualne prace) pojedyncze (jeśli są różnicowane oceny) lub wszystkie (w wypadku braku różnicowania ocen) wraz z przyporządkowaniem pytań do określonego efektu kształcenia oraz opisem kryteriów oceniania”.

Fakt, iż ZO PKA nie przedstawiono żadnej dokumentacji ustnych zaliczeń, a także nie przedstawiono dokumentacji zaliczeń pisemnych, wskazuje na stosowanie się w niedostatecznym stopniu przez Jednostkę do powyższej Uchwały Wydziału Administracji i Nauk Społecznych.

Zastrzeżenia należy także zgłosić, co do trafności a także precyzji określenia metody sprawdzania efektu kształcenia. Przykładem może być samo uznanie, iż metodą sprawdzenia i oceny danego efektu kształcenia może być „ćwiczenie” (jak to jest w wypadku modułu *Logika II*), a na dodatek chodzi tu o efekt z II stopnia kształcenia o symbolu *K_K01*: „zna zakres posiadanej przez siebie wiedzy i umiejętności oraz rozumie potrzebę ciągłego dokształcania się i rozwoju zawodowego”. Podobnie rzecz przedstawia się w przypadku sprawdzania efektu kształcenia za pomocą obserwacji „aktywności na zajęciach” i „zaliczenia pisemnego”, które to metody w założeniu Jednostki mają zweryfikować osiągnięcie efektu modułowego *K1* –

„Student potrafi selekcjonować wydarzenia naukowe i kulturalne i stara się w nich aktywnie uczestniczyć”.

Z przeprowadzonej analizy osiągania zakładanych efektów kształcenia wynika nierównomierny rozkład efektów kształcenia, ponieważ niektóre efekty mają być osiągane w ramach jednego tylko modułu (co w wypadku niektórych efektów może być zrozumiałe, jak np. w wypadku efektu z II stopnia kształcenia „K_K07: rozumie znaczenie kultury fizycznej w życiu społecznym i wykazuje motywację do uczestnictwa w jej kształtowaniu”; inne zaś efekty mają być osiągane w sześciu, siedmiu, a nawet piętnastu i osiemnastu modułach, co nie zawsze jest w naszej ocenie uzasadnione.

Analiza skuteczności osiągania zakładanych efektów kształcenia pozwala dostrzec negatywną stronę widocznych dysproporcji w rozkładzie sposobów oceniania efektów kształcenia. Dysproporcji, które są też skorelowane z proporcjami stosowanych metod dydaktycznych, a konkretnie z przewagą metod podawczych (takich, jak – dominujący na przykład na I i II stopniu kształcenia – wykład). Tą negatywną konsekwencją przewagi ustnych sprawdzianów i ustnych zaliczeń, które przede wszystkim są sprawdzianami wiedzy, może być – a nawet wydaje się to nieuchronne – mniej efektywne (w stosunku do możliwego do osiągnięcia w wypadku posługiwania się innymi metodami dydaktycznymi i innymi metodami sprawdzania osiągniętych efektów kształcenia) przygotowanie do prowadzenia pracy badawczej. Nie jest zatem błędem przypisanie jednemu tylko modułowi na II stopniu kształcenia, a mianowicie seminarium magisterskiemu, efektu w postaci przygotowania do prowadzenia pracy badawczej, błędem jednak jest wyraźny brak etapowych prac pisemnych – jako metody sprawdzania i oceny osiągania efektów kształcenia – które byłyby zarazem etapowymi sprawdzianami przygotowania do prowadzenia pracy badawczej.

Najwięcej zastrzeżeń budzi system sprawdzania i oceniania stopnia osiągnięcia przez studenta zakładanych efektów kształcenia, przy czym zastrzeżenia te odnoszą się do niektórych opisów modułów kształcenia, trafności doboru metod weryfikacji i oceny efektów kształcenia, a także ich dostatecznego wyspecyfikowania, jak też ich kompleksowości i różnorodności. Ilustracją może być niespójność zachodząca pomiędzy informacją o kierunkowych efektach kształcenia podaną w opisie modułu i informacją zawartą w programie nauczania, gdzie w opisie modułu wskazane są efekty kierunkowe K_K02 i K_K03, zaś w części przedstawiającej program nauczania oraz zawierającej informację o sposobie weryfikacji efektów kształcenia zamiast dwu wcześniej wskazanych efektów mamy jeden efekt: K_K01. Na dodatek, jako metodę sprawdzania owego efektu K_K01 (brzmiącego jednakowo na obydwu stopniach kształcenia): „zna zakres posiadanej przez siebie wiedzy i umiejętności oraz rozumie potrzebę ciągłego

dokształcania się i rozwoju zawodowego” wskazana zostaje forma zajęć dydaktycznych, jaką są „ćwiczenia”. (Przykłady podobnych niestaranności a także braków precyzji w opisach modułów kształcenia podane zostały tabeli zamieszczonej w punkcie 3.2, w którym przedmiotem oceny jest kwestia dostępu do informacji publicznej).

Proces dyplomowania

Władze UKW w Bydgoszczy doceniają i przywiązują dużą wagę do procesu dyplomowania; na tym też, finalnym etapie kształcenia przywiązują duże znaczenie do pisemnej formy sprawdzania osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Świadczą o tym zarówno wypracowane dokumenty ogólnouczelniane, jak też wydziałowe. Na stronie Wydziału Administracji i Nauk Społecznych zamieszczono dokumenty określające procedurę i zasady procesu dyplomowania. Jednak już na poziomie sylabusów nie przekłada się to na wyspecyfikowany katalog metod sprawdzania osiągania efektów kształcenia w przypadku prowadzonych seminariów dyplomowych (np. metod, jak opracowanie bibliografii czy prezentację referatów).

ZO wyraża wątpliwości co do trafności niektórych składowych opisu treści programowych seminarium dyplomowego (zarówno licencjackiego, jak i magisterskiego). Spośród 30 tematów składających się na treści programowe tematy od 9 do 19 opisane są według takiego oto schematu: „(i) szczegółowe omówienie problematyki pierwszego rozdziału (ii) „zajęcia praktyczne: omówienie postępów prac nad I rozdziałem; (iii) zajęcia praktyczne: omówienie postępów prac nad I rozdziałem c.d.; (iv) zajęcia praktyczne: omówienie postępów prac nad I rozdziałem c.d.”; schemat ten powtórzony jest jeszcze dwukrotnie, w zastosowaniu do rozdziału II i następnie do rozdziału III. Z tak opisanych treści programowych wynika, że każda praca dyplomowa składa się z trzech rozdziałów, które to założenie nie ma chyba żadnego merytorycznego uzasadnienia.

Proces dyplomowania dokumentowany jest w jego ostatniej fazie, to znaczy ostatecznej oceny pracy dyplomowej i egzaminu dyplomowego. Zarówno recenzent, jak i promotor wypełniają zestandaryzowany dokument, odnosząc się do kwestii zgodności treści z tytułem, kwestii „układy pracy, struktury podziału treści, kolejności rozdziałów, kompletności tez itp.”, adekwatności metod badawczych do przedmiotu, a także dokonując charakterystyki doboru i wykorzystania źródeł i dokonując merytorycznej oceny pracy; przewidziane w wypełnianym dokumencie jest też miejsce na ewentualne inne uwagi i na ocenę pracy.

Eksperti ZO PKA poddali recenzji 10 losowo wybranych prac: 5 licencjackich i 5 magisterskich.

Zakres tematyczny prac dyplomowych jest szeroki, z czego można wnosić, że tematy dobierane są zgodnie z zainteresowaniami studiujących. Przedstawiona przez ocenianą Jednostkę lista tematów prac dyplomowych pozwala na ogólny wniosek, że odpowiadają one merytorycznie programowi kształcenia na kierunku filozofia. Analiza treści prac pozwala na stwierdzenie, że prace mieszczą się w ogólnoakademickim profilu studiów, a ich tematyka odpowiada wymaganiom, jakie stawia się odpowiednio dla I i II stopnia studiów.

Ponadto analiza załączonej dokumentacji (protokół egzaminu dyplomowego, recenzje) pozwala na stwierdzenie, że są zarówno prace na poziomie bardzo dobrym, jak i przeciętnym (źle sformułowany zbyt szeroko temat; wąska literatura przedmiotu; brak analizy na rzecz streszczanie tekstów), ponadto stwierdzono występowanie zawyżanie lub zaniżanie ocen ze strony recenzentów. Prace dyplomowe z grupy bardzo dobrych cechują takie właściwości, jak poprawność posługiwania się językiem polskim, komunikatywność, umiejętność dokonywania analiz, formułowania wniosków, opanowanie warsztatu badawczego itp., stosownie do stopnia studiów. ZO PKA stwierdza na podstawie zanalizowanych pracach dyplomowych, że zakładane efekty kształcenia zostały osiągnięte.

Natomiast wielki niepokój budzą zdawkowe opinie promotorów i recenzentów, czasami kilkudzaniowe, które nie zawierają w ogóle oceny merytorycznej i nie są sporządzone zgodnie z obowiązującym szablonem. Protokół egzaminu dyplomowego we wszystkich przypadkach sporządzono poprawnie.

Pożądane jednak byłoby dokumentowanie wszystkich etapów pracy studenta i promotora, co szczególnie byłoby istotne dla oceny skuteczności osiągania zakładanych efektów kształcenia.

Ułomnością, jak już na to wskazano, systemu sprawdzania i oceniania skuteczności osiągania efektów kształcenia jest posługiwanie się przy sprawdzaniu i ocenianiu efektów kształcenia przede wszystkim metodami, które są mało skuteczne w ocenie ZO PKA. Dodatkowo nie pozostawiają po sobie żadnej dokumentacji, jak ma to miejsce w przypadku takiej metody, jak np. zaliczenie ustne, aktywność na zajęciach, czy egzamin ustny. Na nauczycieli akademickich UKW nałożony został obowiązek dokumentowania procesu oceny osiągania efektów kształcenia (obowiązek ten został nałożony mocą *Uchwały Senatu Nr 152/2012/2013 z dnia 25 września 2013 r. w sprawie wytycznych dla rad podstawowych jednostek organizacyjnych w zakresie dokumentacji programów kształcenia*, jak też *Uchwały Rady Wydziału Administracji i Nauk Społecznych Nr 23/2016/2017 z 11 października 2016 roku w sprawie szczegółowych warunków dokumentowania efektów uczenia się na Wydziale Administracji i Nauk Społecznych*).

W wypadku realizowanego na kierunku filozofia UKW programu kształcenia wiarogodną podstawę dla orzekania o skuteczności osiągania zakładanych efektów kształcenia stanowią przede wszystkim prace dyplomowe, dzienniki praktyk oraz publikowane prace studentów w czasopismach, jak też niektóre inne osiągnięcia studentów. Z uwagi na nieprzywiązywanie dostatecznej wagi w funkcjonującym systemie sprawdzania i oceniania skuteczności osiągania zakładanych efektów kształcenia przez dokumentowane prace etapowe, dokumentowane również prace egzaminacyjne, czy projekty, nie można uznać, że system sprawdzania i oceniania odznacza się w pożądanym stopniu różnorodnością i kompleksowością.

Niewielka liczba studentów jest jednakże czynnikiem sprzyjającym sprawowaniu należytej opieki nad studentami i udzielaniu studentom wsparcia w procesie uczenia się. Efekty tej opieki widoczne są na etapie przygotowywania prac dyplomowych, które wskazują na to, że opiekunowie sprawowali nad ich przygotowaniem należną opiekę; chodzi o takie elementy, jak wyraźna staranność redakcyjna i poprawność językowa tekstu, jaką odznaczają recenzowane przez ZO PKA prace.

W wielu wypadkach (zważywszy, że realizowane zakładane efekty kształcenia nie zostały udokumentowane w postaci prac egzaminacyjnych, etapowych, czy projektów, bezprzedmiotowe jest orzekanie o zgodności rodzaju, formy, tematyki i metodyki tego rodzaju narzędzi sprawdzających – oraz stawianych w wypadku ich stosowania wymagań – z koncepcją kształcenia, efektami kształcenia tudzież profilem kształcenia. Praktycznie tylko prace dyplomowe – jako że tylko te narzędzia są dokumentowanymi narzędziami sprawdzania osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia – mogły zostać przez ZO PKA ocenione pod kątem zgodności ich formy, tematyki i metodyki z koncepcją kształcenia, efektami kształcenia profilem kształcenia, Praca dyplomowa jest miarą osiągnięcia przez dyplomanta zakładanych efektów kształcenia. Oceny losowo wybranych prac licencjackich i magisterskich dokonane pod kątem zgodności formy, tematyki i metodyki z efektami kształcenia oraz profilem kształcenia pozwalają stwierdzić, że wymagana zgodność zachodzi w wysokim stopniu.

Miarą osiągania zakładanych efektów kształcenia obok procesu dyplomowania jest naukowe zaangażowanie i udział studentów w badaniach naukowych (studenci publikują swoje teksty w czasopismach *Filo-Sofija* i *Episteme* oraz Studenckiego Koła Filozofów *Piąte piętro*. Publikacja tekstów pięciorga studentów w pracy zbiorowej *Psychologia języka* (Bydgoszcz 2013) świadczą dobrze o aktywności naukowej studentów i skuteczności osiągania efektu nadrzędnego w postaci najpierw przygotowania do prowadzenia badań, a następnie do uczestniczenia w ich realizacji.

Efekty kształcenia, które są wpisane do modułów seminarium dyplomowe/licencjackie i seminarium magisterskie, nie budzą zastrzeżeń ZO, są niewątpliwie przydatne na rynku pracy, jak i też w dalszej edukacji.

Bezstronność, rzetelność oraz przejrzystość procesu sprawdzania i oceny efektów kształcenia nie budzi zastrzeżeń, pomimo braku dokumentowania realizacji efektów kształcenia omówionych powyżej. System oceny i zaliczeń zajęć ustalany jest przez prowadzącego przedmiot i jest przedstawiany studentom podczas pierwszych zajęć. Ponadto studenci mają wgląd do własnej dokumentacji przebiegu studiów, w tym do danych dotyczących wyników zaliczeń i egzaminów z możliwością ich kwestionowania. Szczegółowe zasady określają regulaminy wewnętrzne Jednostek, zaś ogólne zasady opisane są w *Regulaminie Studiów*.

Zastrzeżeń nie budzi trafność doboru nauczycieli akademickich przeprowadzających sprawdzanie i dokonujących oceny stopnia osiągnięcia efektów kształcenia. Mała liczba studentów (25 w roku akademickim 2016/2017) i bliski kontakt pomiędzy kształcącymi i kształconymi sprawiają, że nie dochodzi do pojawienia się sytuacji konfliktowych, ani też problemów natury etycznej i spełnione są też warunki równego traktowania studentów w procesie sprawdzania i oceniania efektów kształcenia. Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA nie zgłaszali żadnych zastrzeżeń, co do organizacji procesu sprawdzania i oceny efektów kształcenia.

2.3.

Proces rekrutacji regulowany jest *Uchwałą Senatu UKW* – rekrutacja na rok akademicki 2016/2017 uregulowana była *Uchwałą Senatu UKW Nr 101/2014/2015 z dnia 26 maja 2015 r. w sprawie ustalenia szczegółowych warunków i trybu rekrutacji na studia w roku akademickim 2016/2017*. Informacja na temat warunków i trybu rekrutacji na filozofię – na I i na II stopień kształcenia – zostały szczegółowo przedstawiane na stronach internetowych Uczelni w zakładce rekrutacja.

Rekrutacją na I stopień studiów na kierunek filozofia w naborze na rok akademicki 2016/2017 rządziły – obok obowiązujących zasad ogólnouniwersyteckich, zawartych w *Uchwale Senatu UKW Nr 101/2014/2015 z dnia 26 maja 2015 r.* – następujące zasady szczegółowe:

„Przyjęcie kandydatów na I rok studiów odbywać się będzie na podstawie rankingu średniej ocen (punktów) uzyskanej na egzaminie maturalnym („nowa matura”, matura

międzynarodowa) lub na egzaminie dojrzałości („stara matura”). [...] Jeżeli kandydat na egzaminie maturalnym lub na egzaminie dojrzałości zdawał historię, filozofię lub przedmiot język łaciński i kultura antyczna, to liczbę przyznanych punktów za wymienione przedmioty podwyższa się o 20%”.

Szczegółowo określone zostały również (i zamieszczone na stronach Uczelni) zasady naliczania punktów dla różnych typów matur.

Rekrutacją na II stopień studiów rządziły natomiast następujące reguły szczegółowe:

1) „Na studia przyjmowani będą wyłącznie absolwenci studiów wyższych kierunku filozofia, dziennikarstwo i komunikacja społeczna, doradztwo filozoficzne i coaching, filologia polska, historia, kognitywistyka, politologia, psychologia, socjologia, teologia i kierunków pokrewnych. O przyjęciu decydować będzie w pierwszej kolejności ocena na dyplomie ukończenia studiów wyższych, w drugiej kolejności średnia ocen z toku studiów potwierdzona przez dziekanat macierzystej uczelni.

2) Studia przeznaczone dla absolwentów studiów wyższych kierunków innych, niż wymienione w pkt. 1. Przyjęcie kandydatów na I rok studiów odbywać się będzie na podstawie wyniku egzaminu pisemnego (test z zakresu treści podstawowych i kierunkowych właściwych dla studiów licencjackich kierunku filozofia). Za egzamin pisemny (test) można uzyskać maksymalnie 50 punktów. Egzamin wstępny jest zdany, jeśli kandydat uzyskał minimum 30 punktów”.

W opinii zarówno studentów, jak i ZO PKA procedury rekrutacji są przejrzyste, zrozumiałe a także sprawiedliwe. Zapewniają one dobór kandydatów posiadających wstępną wiedzę i umiejętności na poziomie niezbędnym do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Zasady i procedury rekrutacji oraz kryteria stosowane w postępowaniu kwalifikacyjnym zapewniają kandydatom równe szanse, gdy chodzi o możliwość podjęcia kształcenia na ocenianym kierunku.

Uchwała Rady Wydziału Administracji i Nauk Społecznych Nr 66/201/2017 z 22 lutego 2017 r. w sprawie szczegółowej procedury i zasad dyplomowania na Wydziale Administracji i Nauk Społecznych precyzyjnie określa procedury i zasady dyplomowania.

Ustalone zasady i procedury nie pozostają w związku z zakładanymi efektami kształcenia (dla ocenianego kierunku, poziomu i profilu kształcenia); są też one niewątpliwie trafne z punktu widzenia prawidłowego i efektywnego przebiegu procedury dyplomowania, jak też mogą nieść ze sobą pozytywne skutki edukacyjne (w postaci wdrażania do terminowego wykonywania

zadań), ale to wszystko powoduje, że nie można oceniać ich trafności z punktu widzenia zakładanych efektów kształcenia.

Postępowaniem dającym możliwość identyfikacji efektów kształcenia oraz kwalifikacji uzyskanych w ramach kształcenia na I, bądź na II stopniu jest dyplomowanie, w tym przede wszystkim ewaluacja pracy dyplomowej i egzamin dyplomowy. W tym właśnie trybie – w formie częściowo tylko sformalizowanej (poprzez m.in. dyspozycje do sporządzania recenzji prac dyplomowych) – dana jest możliwość identyfikowania efektów kształcenia oraz kwalifikacji uzyskanych w szkolnictwie wyższym, jak też orzekania o ich adekwatności do efektów kształcenia zakładanych dla ocenianego kierunku studiów i kwalifikacji uzyskiwanych w wyniku jego ukończenia.

Z trybem dalece sformalizowanym oraz postępowaniem wprost nastwionym na identyfikację efektów kształcenia mamy do czynienia w wypadku identyfikacji efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów, kiedy to wprost sformułowanym celem tego postępowania jest ocena adekwatności owych efektów uzyskanych poza system studiów do efektów kształcenia zakładanych dla ocenianego kierunku studiów oraz kwalifikacji uzyskiwanych w wyniku jego ukończenia. Możliwość identyfikacji dana jest wraz z procedurą uznawania efektów kształcenia. Procedura została szczegółowo określona w *Uchwale Senatu UKW Nr 101/2014/2015 z dnia 26 maja 2015 r.*, której przedmiotem są warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się, dopuszczającego potwierdzenie efektów uczenia się na podstawie przedstawionej przez kandydata dokumentacji (jak też w *Uchwale Rady Wydziału Nr 19/2016/2017 z 11 października 2016 r. w sprawie zatwierdzenia procedury i szczegółowych zasad potwierdzania efektów uczenia się na Wydziale Administracji i Nauk Społecznych*).

W kwestii skuteczności działań mających na celu doskonalenie zasad rekrutacji kandydatów, uznawania efektów i okresów kształcenia oraz kwalifikacji uzyskanych w szkolnictwie wyższym, potwierdzania efektów uczenia się oraz zasad dyplomowania, podejmowanych na podstawie wyników monitorowania i oceny progresji studentów – Zespół Oceniający stwierdza, iż w ramach zarówno Uczelni, jak i w ramach Wydziału podejmowane są działania i wypracowywane są procedury mające na celu doskonalenie wskazanych wyżej zasad i postępowania. Z uwagi na okres ich wprowadzenia (11.10.2016 r.) skuteczności tych działań można będzie ocenić dopiero przy kolejnej ocenie programowej kierunku.

Uczelnia prowadzi internetową stronę, na której zamieszczane są szczegółowe informacje na temat rekrutacji na studia. Na stronie tej podano informacje na temat zasad rekrutacji na poszczególne stopnie kształcenia, a także informację o zasadach naliczania punktów różnych

typów matur. Ponadto zamieszczono również informacje o planie studiów, jak też wzory najczęściej składanych przez studentów podań.

ZO PKA nie zgłasza zastrzeżenia, co do dostępności, kompletności, aktualności, rzetelności, zrozumiałości i zgodności z potrzebami kandydatów przedstawionych informacji na stronach Jednostki o wymaganiach stawianych kandydatom na studia na ocenianym kierunku i kryteriach uwzględnianych w postępowaniu kwalifikacyjnym, zasadach potwierdzania efektów uczenia się, uznawania efektów i okresów kształcenia oraz kwalifikacji uzyskanych w szkolnictwie wyższym, a także zasadach dyplomowania.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Czas trwania kształcenia na studiach I stopnia (sześć semestrów) i na studiach II stopnia (cztery semestry) pozwala zrealizować treści kształcenia i osiągnąć wszystkie efekty kształcenia. Wyodrębnienie głównych modułów kształcenia, zgodne w z nastawieniem na model klasycznego kształcenia akademickiego, uwzględniającym jednocześnie niektóre zjawiska istotne i znamienne dla dzisiejszego świata (świata mediów i komunikacji) nie budzi zastrzeżeń ZO.

Plan studiów w odniesieniu do *Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów (Dz. U. z dnia 30 września 2016 r. poz. 1596)* –umożliwia indywidualizację kształcenia w wymiarze przekraczającym 30% punktów ECTS, które student musi uzyskać, by otrzymać właściwe kwalifikacje.

Realizowane podczas kształcenia treści programowe są zgodne z aktualnym stanem wiedzy w zakresie dyscypliny naukowej filozofia, jak i (co jest zasadne dla kierunku) odwołują się do tradycyjnych interpretacji, co jest też wpisane w realizowaną na ocenianym kierunku koncepcję kształcenia.

Stosowany w Jednostce system sprawdzania efektów kształcenia jest do pewnego stopnia zróżnicowany. Studenci otoczeni są dostateczną opieką i są motywowani do uczestniczenia w różnych formach aktywności naukowej.

Jako słabszą stronę wizytowanej Jednostki ZO postrzega zdiagnozowane problemy w zakresie programu studiów, treści i metod kształcenia. Należą do nich: częsty brak określenia metod sprawdzania i oceny osiągnięcia efektów kształcenia (w szczególności z grupy „umiejętności” i z grupy „kompetencje”); niesprecyzowane mierniki szacowania nakładu pracy studenta, co wskazywałoby na potrzebę opracowania w miarę jednolitego systemu szacowania nakładu pracy studenta; nierzadko bardzo ogólnikowe formułowanie treści kształcenia dla

poszczególnych przedmiotów; dominacja podawczej formy kształcenia (wykłady) i niedostatek form zajęć i metod aktywizujących; niekiedy nader ogólnikowe formułowanie treści kształcenia w danych modułach; nierzadkie – zwłaszcza na drugim stopniu studiów – przeładowanie treści programowych, niesprzyjające wdrażaniu studenta do pracy badawczej; niewłaściwe sporządzenie dokumentacji prac dyplomowych pozbawionych oceny merytorycznej.

Warunki prowadzenia zajęć dydaktycznych – w tym przede wszystkim ta okoliczność, jaką jest niewielka liczba studentów – zdecydowanie winny sprzyjać skuteczności osiągania zakładanych efektów kształcenia. Sądząc po opisach modułów i wnosząc z faktu ograniczenia dokumentowania oceny i sprawdzania osiągnięcia efektów kształcenia do prac dyplomowych, można zasadnie uznać, że skuteczność osiągania innych efektów kształcenia – w tym przede wszystkim z grupy „umiejętności” i z grupy „kompetencje” – wymaga przeanalizowania.

W zakresie skuteczności osiągania efektów kształcenia ZO PKA zdiagnozował następujące problemy dotyczące: nie w pełni realizowanej polityka jakości w zakresie sprawdzania i oceniania stopnia osiągania efektów kształcenia w wypadku poszczególnych modułów, bądź poszczególnych zajęć w ramach modułu, co niejednokrotnie widoczne jest w nieadekwatności metod weryfikacji do zakładanych efektów kształcenia i częstym a nieadekwatnym stosowaniu w zakresie końcowej ewaluacji osiągniętych efektów kształcenia niedostatecznie sprecyzowanych metod, jak „aktywność na zajęciach”; niedostatecznego stosowanie, jako metody sprawdzania i osiągnięcia efektów kształcenia „prac/sprawdzianów etapowych”, jak też aktywizujących form dydaktycznych, takich jak projekt.

Warunki rekrutacji podane są do publicznej wiadomości na stronie Instytutu filozofii i nie budzą w opinii ZO PKA jakichkolwiek zastrzeżeń.

Dobre praktyki

Brak

Zalecenia

Należy:

1. zlikwidować rozbieżności pomiędzy deklaracjami a możliwościami doskonalenia i sprawdzania wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych w ramach realizowanej praktyki,
2. skorelować miejsca realizacji praktyk z deklarowanymi i potencjalnymi możliwościami zawodowymi absolwentów,
3. zweryfikować treści programu praktyki zawodowej w stosunku do treści kształcenia na kierunku filozofia,
4. urealnić informację opisującą potencjalne możliwości znalezienia się absolwenta kierunku filozofia na rynku pracy,
5. dostosować metody kształcenia do specyfiki prowadzonego przedmiotu i uporządkować zapisy dotyczące metod kształcenia w sylabusach,
6. dokonać ponownej analizy metod weryfikacji efektów kształcenia i zadbać o większą precyzję i wyspecyfikowanie metod sprawdzania efekty kształcenia,
7. zwrócić uwagę na prawidłową realizację procedur w dokumentowaniu prac etapowych,
8. dokonać uspoźnienia w opisie kierunkowych efektów kształcenia zarówno w modułach, jak i w programie kształcenia,
9. rozważyć wprowadzenie bardziej zróżnicowanych i aktywizujących form prowadzenia zajęć na I i II stopniu studiów,
10. poddać analizie system szacowania nakładu pracy studenta,
11. dokonać powtórnej analizy treści sylabusów m.in. pod kątem ewentualnego przeładowania treściami programowymi (których zrealizowanie jest w przewidzianym na dany moduł czasie albo niemożliwe, albo też nie może być dostatecznie wnikliwe), metod realizacji i weryfikacji efektów kształcenia, precyzyjnego zapisu wskazanej literatury przedmiotu (precyzyjnie wskazać obowiązujące fragmenty),
12. zwrócić uwagę na przestrzeganie zasad właściwego sporządzania dokumentacji oceny prac dyplomowych według ustalonych zasad z uwzględnieniem wnikliwej oceny merytorycznej prac ze strony recenzentów.

Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

3.1. Projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie i okresowy przegląd programu kształcenia

3.2. Publiczny dostęp do informacji

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium

3.1

Wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia funkcjonuje na podstawie *Zarządzenia nr 64/2012/2013 Rektora UKW z dnia 24 kwietnia 2013r. w sprawie wprowadzenia i stosowania w UKW Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia*. Wskazany dokument definiuje aspekty programu kształcenia poddawane ocenie, w tym określa strukturę organizacyjną systemu. Aspektami oceny jakości kształcenia w zakresie programów studiów są: opisy efektów kształcenia, zgodność programu studiów z zakładaną sylwetką absolwenta oraz regulacjami zewnętrznymi, moduły kształcenia, programy praktyk zawodowych oraz sylabusy przedmiotów. Organami odpowiedzialnymi za realizację wymienionych zadań na poziomie uczelnianym są Senacka Komisja ds. Dydaktyki i Jakości Kształcenia, Pełnomocnik Rektora ds. Jakości Kształcenia, Uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia, Biuro ds. Jakości Kształcenia oraz powoływane doraźnie Zadaniowe Zespoły ds. Jakości Kształcenia.

Wskazane zadania są realizowane na poziomie Jednostki głównie poprzez funkcjonowanie Rady Programowej, Komisji ds. Dydaktyki i Jakości Kształcenia, Zadaniowych Zespołów ds. Jakości Kształcenia oraz Zastępcy kierownika podstawowej jednostki organizacyjnej. Na Wydziale Administracji i Nauk Społecznych kluczową rolę w opiniowaniu programów kształcenia odgrywa Komisja ds. Dydaktyki i Jakości Kształcenia, która w wizytowanej Jednostce funkcjonuje pod nazwą Wydziałowa Komisja ds. Studenckich i Jakości Kształcenia (zgodnie z *Uchwałą Rady Wydziału nr 152/2015/2016*). Na poziomie Instytutu Filozofii za projektowanie programów kształcenia, ich monitorowanie oraz wprowadzanie zmian odpowiada Rada Programowa. W Uczelni funkcjonuje odrębna procedura dotycząca modyfikacji programów kształcenia wprowadzona *Zarządzeniem Nr 65/2012/2013 Rektora UKW z dnia 24 kwietnia 2013r. w sprawie wprowadzenia Procedury opracowania, przechowywania i konsultowania programu kształcenia*. Zakłada ona zbieranie opinii oraz konsultacje dotyczące programów kształcenia z jednostkami międzywydziałowymi, organami samorządu studentów, interesariuszami zewnętrznymi oraz absolwentami. Wyżej wymienione konsultacje z różnymi grupami interesariuszy nie są prowadzone cyklicznie i nie są

uwzględnione w harmonogramie działań projakościowych Wydziału, na co wskazują wykazane w kryterium 1 i 2 uchybienia.

Spotkanie ZO PKA z przedstawicielami środowiska społeczno-gospodarczego potwierdziło, iż wskazana grupa interesariuszy nie opiniuje formalnie planów i programów kształcenia. Jednostkowe opinie są pozyskiwane w trakcie nieformalnych rozmów pracowników Wydziału z przedstawicielami interesariuszy zewnętrznych (pracodawcami, absolwentami) i są wynikiem długoletniej współpracy i prywatnych kontaktów wykładowców.

Analiza harmonogramu działań projakościowych w Jednostce dokonana przez ZO PKA wykazała, że głównym źródłem informacji na temat modyfikacji programów kształcenia są wnioski i spostrzeżenia nauczycieli akademickich i koordynatorów przedmiotów. Wykładowcy odpowiadają za przygotowanie sylabusów, w tym za dobór odpowiednich metod weryfikacji zakładanych efektów kształcenia oraz kryteriów oceniania. Koordynator przedmiotu może wnioskować o zmiany w programie, przekazując odpowiednią notatkę do Rady Programowej. W Jednostce funkcjonuje procedura weryfikowania efektów kształcenia, która wyznacza działania dla poszczególnych organów i komisji działających w obrębie Wydziału. Zgodnie z jej założeniami Rada Programowa przekazuje sprawozdanie roczne z weryfikacji efektów kształcenia na kierunku do Wydziałowej Komisji ds. Studenckich i Jakości Kształcenia, z uwzględnieniem analizy dotyczącej weryfikacji efektów kształcenia do wprowadzenia modyfikacji programu kształcenia na danym kierunku. Wskazana analiza jest dokonywana na podstawie opinii pisemnej (notatki) z realizacji efektów kształcenia koordynatorów przedmiotów, opiekuna kierunkowego praktyk, komisji egzaminacyjnych oraz raportu z monitorowania karier zawodowych absolwentów. Do procedury dołączone są zasady weryfikacji oraz wzory poszczególnych sprawozdań. Analiza opisanego postępowania związanego z monitorowaniem programów kształcenia, dokonana przez ZO PKA, nie wykazała odzwierciedlenia wskazanych aspektów w podejmowaniu działań doskonalących. Wprowadzane zmiany w programie kształcenia na kierunku filozofia są głównie następstwem konieczności dostosowania się do regulacji wewnętrznych/zewnętrznych lub zmian organizacyjnych, a nie wynikają bezpośrednio z monitorowania i okresowego przeglądu programów studiów. Przykładem są kosmetyczne zmiany dotyczące dodania lub odjęcia pojedynczych godzin i punktów ECTS wybranym przedmiotom, w celu dostosowanie programu do wytycznych ustalonych przez Uczelnię lub zmiany nazw przedmiotów, które zasadniczo nie wynikały z modyfikacji zakładanych efektów kształcenia (m.in. „Podstawy języka greckiego” na „Podstawy greki”; „Etyka ogólna” na „Etyka”). Pozyskiwane informacje nie są odpowiednio i dogłębnie analizowane i brane pod uwagę w odniesieniu do formułowania

wniosków, czego wynikiem jest brak wprowadzania działań doskonalących. Wskazane sytuacje są widoczne w sprawozdaniach organów i Komisji projakościowych, gdzie pojawiają się sformułowania o braku konieczności modyfikacji programów kształcenia, czego następstwem jest brak projektów działań korygujących.

Organami opiniotwórczymi w aspekcie modyfikacji programów kształcenia są również: Rada Instytutu Filozofii oraz Rada Wydziału Administracji i Nauk Społecznych, która zatwierdza na drodze uchwały programy kształcenia, po zasięgnięciu opinii właściwego organu Samorządu Studenckiego, co zakłada *Procedura opracowania, przechowywania i konsultowania programu kształcenia*.

Warto nadmienić, iż z uwagi na specyfikę prowadzonych studiów, niewielką liczbę studentów oraz nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe, zaproponowane postępowania systemowe dotyczące kierunku są zbyt rozbudowane, co wpływa ograniczająco na ich skuteczność. Głównym problemem w tym aspekcie jest udział tych samych osób w pracach różnych organów projakościowych związanych z monitorowaniem programów studiów (Rada Programowa, Rada Instytutu Filozofii, Rada Wydziału), co przekłada się na brak rzetelnej i obiektywnej analizy oraz nakładanie się kompetencji, co stanowi czynnik ograniczający skuteczność funkcjonowania systemu w tym obszarze.

W opiniowaniu programu kształcenia biorą udział przedstawiciele Samorządu Studentów. Studenci obecni podczas spotkania z ZO PKA stwierdzili, że nie dostrzegają, aby proponowane przez nich zmiany były wdrażane w życie. Studenci są włączani w pracę organów kolegialnych Uczelni tj. Senatu oraz Rady Wydziału, gdzie prezentują stanowisko wskazanej grupy społeczności akademickiej. Studenci są również członkami gremiów odpowiadających za jakość kształcenia w Jednostce prowadzącej wizytowany kierunek studiów. Przedstawiciele Samorządu Studentów czynnie biorą udział w pracach zespołów wchodzących w skład wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia. W ich ocenie opinia studencka jest szanowana i brana pod uwagę (co stoi w sprzeczności do opinii samych studentów kierunku). Wypełnianie ankiet dydaktycznych jest dobrowolne, anonimowe i odbywa się w formie elektronicznej. Studenci nie przywiązują większej wagi do wypełniania ankiet, gdyż swoje problemy i zastrzeżenia kierują bezpośrednio do władz Instytutu, pracowników administracyjnych, a także do nauczycieli akademickich. Pomimo to wiedzą, że mają możliwość formalnej oceny nauczycieli akademickich poprzez system USOS, ponieważ są o tym informowani przez Samorząd Studentów podczas szkoleń organizowanych dla studentów I roku oraz przez pracowników ocenianej Jednostki.

Zgodnie z *Zarządzeniem nr 64/2012/2013 Rektora* Kierownik podstawowej Jednostki organizacyjnej oraz Komisja ds. Studenckich i Jakości Kształcenia sporządzają sprawozdania z działań na rzecz zapewniania jakości kształcenia, które są kierowane do Prorektora ds. Dydaktycznych i Jakości Kształcenia, Biura i Uczelnianego Zespołu ds. Jakości Kształcenia w celu wprowadzania działań projakościowych m.in. opracowania narzędzi monitorowania i podnoszenia jakości kształcenia, czy projektowania procedur ogólnouczelnianych.

Odnosząc się do okresowych przeglądów programów kształcenia Jednostka wskazała w *Raporcie samooceny*, że organem odpowiedzialnym w tym zakresie jest Rada Programowa. Analiza dokonana przez ZO PKA wykazała, iż Wydział nie prowadzi okresowych przeglądów programów kształcenia. W sprawozdaniach oraz protokołach z posiedzeń Rady Programowej kierunku nie zostały wyszczególnione działania mające na celu modyfikację i potwierdzenie zgodności programu kształcenia z misją i strategią Jednostki. Nie zostały również sformułowane wnioski z weryfikacji zakładanych efektów kształcenia w odpowiedzi na potrzeby runku pracy i otoczenia społeczno-gospodarczego.

3.2.

Uczelnia udostępnia wszystkie niezbędne informacje dotyczące procesu kształcenia z wykorzystaniem strony internetowej Uczelni i Jednostki oraz zakładki Akty prawne, gdzie znajdują się Uchwały Senatu UKW, Zarządzenia oraz Pisma Okólne Rektora i Kanclerza. Istotne jest, że publikowane informacje są przydatne dla różnych grup odbiorców tj. kandydatów na studia, studentów, pracowników Uczelni jak również przedstawicieli środowiska społeczno-gospodarczego.

Analiza wskazanego obszaru dokonana przez ZO PKA potwierdziła aktualność, wiarygodność oraz przydatność publikowanych danych. Z punktu widzenia Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia UKW za gromadzenie, przetwarzanie i publikowanie informacji odpowiada Biuro ds. Jakości Kształcenia, które w opinii ZO PKA w pełni realizuje swoje założenia.

Studenci mają możliwość zapoznania się w niezbędnymi informacjami na stronie internetowej Uczelni. W dedykowanej im zakładce mogą znaleźć informacje dotyczące procesu kształcenia: regulamin studiów, danych kontaktowych do opiekunów roczników oraz praktyk. Znajdują się tam również wzory podań oraz zakładka dla absolwentów ułatwiająca dopełnienie wszelkich formalności związanych z ukończeniem studiów. Informacje dotyczące wsparcia w rozpoczęciu kariery zawodowej, wsparcia materialnego, czy mobilności studenckiej dostępne są również na stronie głównej Uczelni w odpowiednich zakładkach.

Na stronie internetowej Wydziału oraz w systemie USOS, znajdują się wszystkie szczegółowe informacje dotyczące planów i programów studiów, efektów kształcenia, sylabusów, harmonogramu zajęć oraz wzory druków i ankiet. Z uwagi na stopień czytelności niektórych modułów w opisie efektów kształcenia nie powinno się operować przy podawaniu efektu kierunkowego jedynie jego symbolem, lecz przytoczyć cały opis efektu. W wielu przypadkach tak nie jest. Ponadto należałoby bardziej starannie opracować sylabusy w celu zwiększenia ich przejrzystości w zapisie prezentowanych treści. Wskazane uchybienia występujące w sylabusach prezentuje poniższa tabela.

Nazwa modułu	Uwagi/Ewentualne uchybienia
PIERWSZY STOPIEŃ	
MK_1 Wprowadzenie do filozofii	Bardzo obszerne treści programowe przewidziane dla ćwiczeń; jednocześnie brak precyzyjnie podanego zakresu literatury. Na podstawie opisu trudno się zorientować, ile czasu poświęcić musi student dla osiągnięcia przewidzianych w module efektów kształcenia, czyli nie można sprawdzić prawidłowego wyliczenia punktów ECTS.
MK_2 Historia Filozofii Starożytnej	Brak korelacji pomiędzy jednym z efektów kształcenia (K_K08) a treściami programowymi (kwestia natury ogólnej, przedstawiona wcześniej, poza niniejszą tabelą).
MK_3 Historia filozofii średniowiecznej	Nie jest podany pełny opis efektów kierunkowych a podany jest jedynie symbol, co czyni sylabus mało czytelnym dla adresatów sylabusa, czyli dla studentów.
MK_9 Podstawy języka greckiego	Nie są przedstawione treści programowe, co jednak byłoby wymagane, chociażby z uwagi na przypisanie temu modułowi efektu K_K08, zinterpretowanego, jako efekt modułowy: „ <i>Student dostrzega znaczenie i potrzebę zachowania dziedzictwa kulturowego jakim jest znajomość filozoficznej terminologii greckiej oraz kultury antycznej. Rozumie znaczenie języka greckiego i kultury antycznej w filozofii, historii oraz kulturze Europy i Polski</i> ”. Nie są wskazane

	metody oceny uzyskania niektórych efektów kształcenia (K_U15; K_K08).
MK_10 Metodyka pracy filozoficznej	Nie są wskazane metody oceny uzyskania niektórych efektów kształcenia (K_U13; K_K04; K_K05).
MK_12 Ontologia	W wypadku części literatury do ćwiczeń nie są precyzyjnie określone zakresy literatury (adnotacja: „fragmenty” nie jest precyzyjną informacją na temat zakresu lektur). Nie są wskazane metody oceny uzyskania niektórych efektów kształcenia (K_K02; K_K03).
MK_13 Etyka	Nie są wskazane metody oceny uzyskania niektórych efektów kształcenia (K_U4; K_U20; K_K02; K_K06).
MK_24 Biologiczne podstawy zachowania	Brak precyzyjnej informacji o partiach tekstu przewidzianych do omówienia na ćwiczeniach (jak też będących literaturą uzupełniającą do wykładu). Nie są wskazane metody oceny uzyskania niektórych efektów kształcenia (K_K01; K_K03).
MK_26 Analiza tekstów filozoficznych	Mało precyzyjny opis treści programowych, który nie uwzględnia faktycznej różnorodności i specyficznego charakteru wielu tekstów stricte filozoficznych (takich, jak platoński dialog, scholastyczna summa, spinozjański traktat, kantowska krytyka, nietzscheański aforyzm itd.) Niereprezentatywny wybór tekstów filozoficznych – większość z nich to quasi eseje bądź teksty literackie. Brak precyzyjnie podanego zakresu literatury. Na podstawie opisu trudno się zorientować, ile czasu poświęcić musi student dla osiągnięcia przewidzianych w module efektów kształcenia. Nie są wskazane metody oceny uzyskania szeregu efektów kształcenia.
MK_4 Fil. wczes. nowoż.	Nie są wskazane metody oceny uzyskania niektórych efektów kształcenia.
MK_5 Fil. Późno nowoż.	Nie są wskazane metody oceny uzyskania niektórych efektów kształcenia.
MK_11 Epist.	Nie są wskazane metody oceny uzyskania szeregu efektów kształcenia.

MK_25 Psychol emocji	Nie są wskazane metody oceny uzyskania szeregu efektów kształcenia.
MK_30 Psychologa społeczna	Nie są wskazane metody oceny uzyskania szeregu efektów kształcenia. Nie są czytelne racje przypisania do modułu efektu.
MK_33 Filozofia społeczna [czyli w opisie modułu: „Systemy polityczne i ekonomiczne we współczesnym świecie”]	Moduł ten jest zdecydowanie przeładowany treściami kształcenia, które nie będą mogły zostać zrealizowane w sposób dostatecznie pogłębiony – a chodzi jednak o moduł w ramach bloku specjalizacyjnego. Ponadto występuje ogromna dysproporcja pomiędzy ogromem treści programowych a skąpa nader literaturą przedmiotu. Nie zostały wskazane metody oceny osiągnięcia całego szeregu efektów kształcenia. W wypadku tego modułu nie przystają do siebie: forma zajęć (wykład) i przypisane modułowi efekty kształcenia.
MK_37 Filozoficzne problemy globalnej polityki	W opisie modułu pod nazwą: „Filozofia globalnej polityki”. Nie są wskazane metody oceny osiągnięcia całego szeregu efektów kształcenia. W wypadku tego modułu nie przystają do siebie: forma zajęć (wykład) i przypisane modułowi efekty kształcenia.
MK_38 Etyka społeczna	Nie są wskazane metody oceny osiągnięcia całego szeregu efektów kształcenia. Przy założonych efektach kształcenia i bez wskazania metody oceny osiągnięcia efektów kształcenia nie przystają do siebie w wypadku tego modułu: forma zajęć (wykład) i przypisane modułowi efekty kształcenia. Program kształcenia przeładowany treściami, których w sposób pogłębiony nie sposób rzetelnie wyłożyć bądź przedyskutować w ramach 30 godzinnego wykładu. Brak odesłań do wyraźnie sprecyzowanych tekstów bądź fragmentów tekstów; bardzo skromna literatura podstawowa o charakterze podręcznikowym (która nie dostarcza studentowi wiedzy zawartej w tekstach źródłowych).
MK_15 Filozofia polityki	Nie są wskazane metody oceny uzyskania niektórych efektów kształcenia. Przy założonych efektach kształcenia i bez wskazania metody oceny osiągnięcia efektów kształcenia nie przystają do siebie w wypadku tego modułu: forma zajęć (wykład) i przypisane modułowi

	efekty kształcenia.
MK_17 Filozofia religii	Nie są wskazane metody oceny uzyskania niektórych efektów kształcenia.
MK_18 Fil. Języka umysłu	Wskazana wprawdzie została „metoda ocenienia efektów kształcenia”, ale precyzja opisu wskazanej metody w odniesieniu do danego, konkretnego efektu, jest dalece niedostateczna; na podstawie samej „aktywności na zajęciach” – uznanej tu za metodę oceny efektów kształcenia – nie można ocenić, czy osiągnięty został zamierzony efekt typu: <i>„jest otwarty na nowe idee i gotów do zmiany opinii w świetle dostępnych danych i argumentów”</i> (bo wszak i w wypadku mało aktywnego studenta efekt mógł być zostać osiągnięty); to samo można powiedzieć na temat efektu: <i>„na podstawie twórczej analizy nowych sytuacji i problemów samodzielnie formułuje propozycje ich rozwiązania”</i> .
MK_28 Antropologia kultur	Nie są wskazane metody oceny osiągania całego szeregu efektów kształcenia. Przy założonych efektach kształcenia i bez wskazania metody oceny osiągania efektów kształcenia nie przystają do siebie w wypadku tego modułu: forma zajęć (wykład) i przypisane modułowi efekty kształcenia.
MK_32 Filozofia komunikacji społ.	W opisie modułu pod nazwą: „Media w globalnej gospodarce i polityce” nie są wskazane metody oceny osiągania całego szeregu efektów kształcenia. Przy założonych efektach kształcenia i bez wskazania metody oceny osiągania efektów kształcenia nie przystają do siebie w wypadku tego modułu: forma zajęć (wykład) i przypisane modułowi efekty kształcenia.
MK_34 Etyka mediów	Zakładając, że chodzi tu o moduł nazwany w karcie opisującej moduł „Etyka w biznesie, polityce i mediach”, to obok rozbieżności polegającej na tym, że w „Matrycy efektów kształcenia” jest też temu modułowi przypisany efekt K_W01, którego nie ma w karcie z opisem modułu, to również w wypadku tego modułu nie są wskazane metody oceny osiągania całego szeregu efektów kształcenia. Przy założonych efektach kształcenia i bez wskazania metody oceny

	osiągania efektów kształcenia nie przystają do siebie w wypadku tego modułu: forma zajęć (wykład) i przypisane modułowi efekty kształcenia.
MK_50 Wych. Fiz.	Nie budzi zastrzeżeń (może zostać uznany za niemal wzorcowy).
DRUGI STOPIEŃ	
MK_1 Historia filozofii polskiej XX wieku	Precyzyjnie podana literatura podstawowa do wykładu, jak też literatura uzupełniająca (ta sama do wykładu i do ćwiczeń). Wątpliwości budzi skorelowanie opisu „treści programowych” z modułowym efektem kształcenia: „K05 - <i>student aktywnie uczestniczy w działaniach na rzecz zachowania dziedzictwa filozoficznego i wykorzystywania go w rozumieniu wydarzeń społecznych i kulturalnych</i> ”.
MK_4 Wybrane zagadnienia z ontologii	W opisie przedmiotu o nazwie „Wybrane zagadnienia z ontologii i historii filozofii” nie są wskazane żadne zagadnienia, bo wszak nie jest wskazaniem jakiegokolwiek zagadnienia informacja typu: „Historia filozofii - Platon”, „Historia filozofii - Arystoteles” i w tej samej formie podana informacja wymieniająca kolejno siedmiu późniejszych filozofów, od św. Augustyna, po Hansa-Georga Gadamera. [np. opisu przedmiotu spełniającego elementarne wymogi temu stawiane podać można opis zajęć z ontologii: http://filozofiauw.wikidot.com/ontologia-tomasz-bigaj].
MK_9 Wybrane problemy kultury	W opisie treści programowych w module „Wybrane Problemy Kultury Współczesnej” – w odróżnieniu od opisu w module MK_4 – sprecyzowane zostały zagadnienia oraz precyzyjnie została wskazana literatura podstawowa (i uzupełniająca). Pewne wątpliwości może jednak mieć co do zgodności pomiędzy tytułem modułu a dobranymi treściami programowymi. Nie jest bowiem rzeczą oczywistą, że owe skądinąd istotne zagadnienia i fenomeny zasadnie można nazwać „zagadnieniami kultury współczesnej”.
MK_14	Zastrzeżenia budzi sposób zinterpretowania efektów kierunkowych

Filozoficzne aspekty mistyki	(K_U03 i K_K06) z drugiego stopnia kształcenia i ich „przełożenia” na efekty modułowe [przykład opisany powyżej, w tekście poza tabelą].
MK_33 Etnologia	Obszerna literatura podstawowa, bez wskazania jednak konkretnych partii tekstów, których lektura jest wymagana – trudno przez to obliczyć zasadność przypisania modułowi danej ilości punktów ECTS. Nie są wskazane metody oceny osiągnięcia całego szeregu efektów kształcenia. Przy założonych efektach kształcenia i bez wskazania metody oceny osiągnięcia efektów kształcenia nie przystają do siebie w wypadku tego modułu: forma zajęć (wykład) i przypisane modułowi efekty kształcenia.
MK_13 Liberalizm i jego alternat	W wykazie literatury nie są przywołane prace, które pozwalałyby się zapoznać z poglądami i stanowiskami alternatywnymi w stosunku do liberalizmu, a zostało to zaanonsowane w tytule modułu. Nie są też wskazane metody oceny osiągnięcia całego szeregu efektów kształcenia. Przy założonych efektach kształcenia i bez wskazania metody oceny osiągnięcia efektów kształcenia nie przystają do siebie w wypadku tego modułu: forma zajęć (wykład) i przypisane modułowi efekty kształcenia.
MK_17 Filozofia podmiotu	W macierzy efektów kształcenia nie jest podany efekt K_W03. Niedostatecznie precyzyjnie określony został zakres lektur (mowa jest tylko o „fragmentach” prac). Nie są wskazane metody oceny osiągnięcia całego szeregu efektów kształcenia.
MK_19 Hermeneutyka	W macierzy efektów kształcenia nie są wskazane efekty K_W01, K_W11. Niedostatecznie precyzyjnie określony został zakres lektur (mowa jest tylko o „fragmentach” prac). Nie są wskazane metody oceny osiągnięcia całego szeregu efektów kształcenia.
MK_6 Filozofia analityczna	W opisie modułu brak opisu treści programowych oraz brak informacji o metodach oceny osiągnięcia efektów kształcenia.
MK_8 Współczesna	Informacja o programie kształcenia zawiera dokładną informację na temat treści programowych oraz precyzyjnie wskazaną literaturę.

filozofia niemiecka	Podobnie jak w wypadku większości „sylabusów” nie są jednak wskazane metody oceny osiągnięcia każdego z efektów kształcenia.
MK_16 Współczesne doktryny polityczne	Jako treści programowe podane zostały tytuły klasycznych pozycji z historii myśli politycznej, z adnotacją: „fragmenty”; trudno uznać listę 14 prac współczesnych autorów – czyli de facto wykaz lektur – za prezentację „treści programowych”. Z nieznanych powodów piętnasta z tych pozycji, książka Radbrucha (czyli jedna z klasycznych pozycji), stała się – obok pracy o charakterze podręcznikowym – jedną z dwu wyłącznych lektur podstawowych.
MK_18 Wykład z myśli współczesnej	W matrycy efektów kształcenia jest też podany efekt K_U15,, którego nie ma w opisie modułu. Nader nieadekwatna (wąska, która nie obejmuje treści programowych) jest literatura podstawowa, składająca się z dwu pozycji, z których żadna nie zawiera treści korespondujących z trzema ostatnimi składowymi „treści programowych” (20. Szkoła frankfurcka [Habermans – w nazwisku błąd literowy]; 21. Postmodernizm; 22. Dekonstruktywizm) i z treściami wskazanymi w punkcie 8 (Hermeneutyka [Gadamer]). Nazbyt wiele treści programowych, których rzetelne przedstawienie w ramach 30 godzinnego wykładu nie będzie możliwe.
MK_21 Antropologia filozoficzna	Program kształcenia przeładowany treściami, których w sposób pogłębiony, odpowiadający drugiemu stopniowi studiów, nie sposób rzetelnie wyłożyć bądź przedyskutować w ramach 15 godzinnego wykładu. Brak odesłań do wyraźnie sprecyzowanych tekstów bądź fragmentów tekstów; jako literatura podstawowa wskazane są przede wszystkim prace podręcznikowe, prace omawiające. Podobnie jak w wypadku większości „sylabusów” nie są wskazane metody oceny osiągnięcia każdego z efektów kształcenia.

Jednostka obecnie nie prowadzi sformalizowanego badania satysfakcji studentów z dostępu do informacji, jednak w opinii studentów informacje te są kompletne, zrozumiałe i aktualizowane na bieżąco.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Uczelnia wdrożyła Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia, którego struktura jest przejrzysta i zrozumiała dla poszczególnych grup interesariuszy. Wskazane procedury i postępowania umożliwiają monitorowanie programów kształcenia. Stosowane rozwiązania w aspekcie oceny zakładanych efektów kształcenia są sformalizowane i objęte systemem, lecz w dużej mierze nieskuteczne. W Jednostce funkcjonuje szereg organów projakościowych odpowiadających za projektowanie, weryfikację i monitorowanie programów kształcenia, co skutkuje powielaniem kompetencji oraz osób będących przedstawicielami poszczególnych grup interesariuszy. Powodem takiej sytuacji jest niewielka liczba studentów i nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe. Wskazane postępowania skutkują brakiem wprowadzania działań doskonalących, które powinny być wynikiem dogłębnej analizy informacji pochodzących z różnych źródeł.

Do słabych stron zaliczyć również należy brak prowadzenia okresowych przeglądów programów kształcenia, które powinny potwierdzać zgodność programów kształcenia z misją i strategią Jednostki i Uczelni. W związku z powyższym działania w ramach wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia dotyczące monitorowania, weryfikacji i okresowych przeglądów programów kształcenia dla kierunku filozofia wymagają przeorganizowania oraz ciągłego doskonalenia.

Dobre praktyki

Brak

Zalecenia

Należy:

1. przeprowadzać okresowe przeglądy programów kształcenia, z uwzględnieniem misji i strategii Jednostki/Uczelni, potrzeb środowiska społeczno-gospodarczego oraz zewnętrznych regulacji;
2. podjąć działania w celu pozyskiwania informacji o potrzebach rynku pracy i aktualnych wymogów otoczenia społeczno-gospodarczego, m.in. poprzez cykliczne zbieranie opinii od interesariuszy zewnętrznych;
3. dostosować działania wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia do specyfiki kierunku oraz zwiększenia skuteczności stosowanych rozwiązań;
4. uwzględniać wnioski płynące z różnych źródeł (tj. od koordynatorów przedmiotów, z analizy prac etapowych studentów, ze sprawozdań z funkcjonowania praktyk

studenckich, konsultacji z organami Samorządu Studentów, interesariuszami zewnętrznymi oraz absolwentami, itp.), do wprowadzania działań doskonalących procesu kształcenia

5. poprawić zapis sylabusów w celu poprawy ich czytelności z uwzględnieniem specyfiki kierunku.

Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia

4.1.Liczba, dorobek naukowy/artystyczny oraz kompetencje dydaktyczne kadry

4.2.Obsada zajęć dydaktycznych

4.3.Rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

4.1.

Instytut Filozofii tworzy zespół dziesięciu pracowników naukowo-dydaktycznych, w tym 7 samodzielnych pracowników nauki (1 osoba z tytułem profesora, 6 doktorów habilitowanych, zatrudnionych na stanowisku profesora nadzwyczajnego) oraz 3 osoby ze stopniem naukowym doktora, w tym 2 osoby zatrudnione na stanowisku adiunkta.

W związku z tym, że Wydział Humanistyczny, przy którym wcześniej był afiliowany Instytut Filozofii, podobnie jak Wydział Administracji i Nauk Społecznych, przy którym aktualnie funkcjonuje, nie posiadały uprawnień do nadawania stopnia doktora i doktora habilitowanego w zakresie nauk humanistycznych w dyscyplinie filozofia, pracownicy zmuszeni byli kształcić się, zdobywać stopnie naukowe i tytuły naukowe na różnych uniwersytetach polskich. Dzięki temu uzyskali niezbędne doświadczenie w zakresie różnorodnych – specyficznych dla polskich ośrodków badawczych – metodologii i sfer zainteresowań.

Pracownicy Instytutu legitymują się odpowiednim doświadczeniem i dorobkiem naukowym umożliwiającym prowadzenie zajęć na wysokim poziomie dydaktycznym, o czym świadczą publikacje: 4 pracowników ma na swoim koncie od 64 do 90 pozycji bibliograficznych, 5 pracowników dorobek w zakresie od 18 do 32 pozycji bibliograficznych. Tylko jedna, najmłodsza osoba ze stopniem naukowym doktora, wykazuje tylko 5 pozycji bibliograficznych. 9 pracowników naukowo-dydaktycznych posiada stopnie naukowe w zakresie nauk humanistyczne w dyscyplinie filozofia oraz dorobek publikacyjny w zakresie filozofii. Jedna osoba legitymuje się stopniem naukowym doktora habilitowanego w zakresie nauk

humanistycznych w dyscyplinie językoznawstwo oraz stopniem naukowym doktora w zakresie medycyny oraz dorobkiem publikacyjnym w tych zakresach.

Kompetencje badawcze, które posiadają pracownicy, odpowiadają generalnie podstawowym obszarom historii filozofii, filozofii systematyczne (ontologia, epistemologia, aksjologia) i logiki, umożliwiające skuteczną działalność dydaktyczną. Prawie wszyscy pracownicy dysponują odpowiednimi kompetencjami w zakresie tłumaczenia na język polski tekstów obcojęzycznych (angielskich, niemieckich i francuskich). Z tego wynika również potencjalna gotowość do prowadzenia zajęć z filozofii w językach obcych (4 pracowników w języku angielskim, 3 w języku niemieckim, 1 w języku francuskim). Aktualnie tylko 1 z pracowników stale prowadzi zajęcia w ramach programu wymiany studenckiej Erasmus+ w języku angielskim.

Instytut zgłosił do minimum kadrowego ocenianego kierunku filozofia, prowadzonego na poziomie studiów I i II stopnia o profilu ogólnoakademickim, 12 nauczycieli akademickich, w tym 9 w grupie samodzielnych pracowników nauki oraz 3 w grupie niesamodzielnych pracowników nauki (ze stopniem naukowym doktora). Do minimum kadrowego zgłoszono 9 z 10 pracowników Instytutu, natomiast 3 osoby są spoza Instytutu, 2 reprezentują nauki społeczne, dyscyplina socjologia, 1 osoba reprezentuje nauki społeczne, dyscyplina psychologia.

Zgodnie z *Uchwałą Senatu Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego nr 156/2012/2013 z dnia 25 września 2013 r. w sprawie określenia efektów kształcenia dla ogólnoakademickiego profilu kształcenia dla kierunków studiów wyższych prowadzonych w Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy* oceniany kierunek filozofia na studiach I i II stopnia przyporządkowano do obszaru nauk humanistycznych i obszaru nauk społecznych, profil ogólnoakademicki. Efekty kształcenia na I stopniu studiów odnoszą się do nauk humanistycznych w zakresie dyscypliny filozofia i nauk społecznych w zakresie dyscyplin: nauki o mediach, nauki o polityce, nauki o poznaniu i komunikacji społecznej, psychologia, socjologia. ZO PKA stwierdził zgodność w przedstawionym minimum kadrowym z wymaganiami określonymi w *Rozporządzeniu MNiSW z dnia 3 października 2014 r., w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz. 1370) §.12.3*, który mówi, że minimum kadrowe musi być reprezentowane przez co najmniej jednego przedstawiciela „...posiadającego dorobek naukowy w obszarze wiedzy odpowiadającym temu obszarowi”.

Tym samym ZO PKA stwierdza, że Jednostka spełnia wymagania minimum kadrowego na studiach I stopnia.

Efekty kształcenia na II stopniu studiów odnoszą się do nauk humanistycznych (filozofia) i nauk społecznych (socjologia, psychologia). Z analizy dorobku naukowego pracowników naukowo-dydaktycznych zgłoszonych przez Instytut do minimum kadrowego na II stopniu kierunku filozofia ZO PKA zaliczył wszystkie zgłoszone osoby przez Jednostkę. ZO PKA stwierdza spełnienie wymagań formalnych określonych w §.12.3 w *Rozporządzeniu MNiSW z dnia 3 października 2014 r., w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia* (Dz. U. z 2014 r. poz. 1370. **ZO PKA stwierdza, że Jednostka spełnia wymagania minimum kadrowego przewidzianego rozporządzeniem na studiach II stopnia.**

Ponadto wszyscy pracownicy zgłoszeni do minimum kadrowego są zatrudnieni na Uczelni na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy, osobiście prowadzą odpowiednią liczbę godzin zajęć dydaktycznych na ocenianym kierunku zgodnie z wymaganiami (§13.1-2 rozporządzenia) oraz terminowo złożyli stosowne oświadczenia, odnośnie art. 112a ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym* (Dz. U. z 2016 r. poz. 1842, z późn. zm.).

Analiza dorobku naukowego pracowników naukowo-dydaktycznych zgłoszonych przez Instytut do minimum kadrowego na kierunku filozofia pozwala stwierdzić, że:

- 9 pracowników ze stopniem naukowym w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie filozofia (66,66%) legitymuje się odpowiednim dorobkiem publikacyjnym w zakresie filozofii;
- 2 pracowników ze stopniem naukowym w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie socjologia (16,66%) legitymuje się odpowiednim dorobkiem publikacyjnym w zakresie socjologii;
- 1 pracownik ze stopniem naukowym w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie językoznawstwo i psychologia (8,33%) legitymuje się dorobkiem publikacyjnym w zakresie językoznawstwa i psychologii, stąd można zaliczyć go tylko do minimum kadrowego na studiów I i II stopnia.

Ponadto w procesie dydaktycznym uczestniczy 1 pracownik ze stopniem naukowym zarówno w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie filozofia i dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie pedagogika (8,33%), prowadząc odpowiednie zajęcia z pedagogiki. Legitymuje się właściwym dorobkiem publikacyjnym w zakresie filozofii i pedagogiki.

W trakcie wizytacji członkowie ZO PKA przeprowadzili 3 hospitacje zajęć na kierunku filozofia, z których jednoznacznie wynika, że prowadzący oceniane zajęcia byli do nich bardzo dobrze przygotowani i reprezentowali wysoki poziom merytoryczny oraz metodyczny. Hospitacje wykazały również preferowanie klasycznych metod dydaktycznych.

4.2

Obsada zajęć zapewnia generalnie zgodność dorobku naukowego pracownika naukowego z zakresem merytorycznym prowadzonych przez niego zajęć, co umożliwia realizację założonych efektów kształcenia na kierunku. Nie mniej jednak w dziesięciu przypadkach ZO PKA stwierdził brak kompatybilności pomiędzy specjalnością naukową pracownika, jego dorobkiem naukowym a kompetencjami dydaktycznymi do prowadzenia określonych przedmiotów, a w konsekwencji realizacji zakładanych efektów kształcenia dla tych przedmiotów (por. Załącznik nr 6):

- Ćwiczenia historia filozofii starożytnej, I stopień studiów, I rok studiów prowadzi osoba, która legitymuje się dorobkiem naukowym w zakresie filozofii nowożytnej i współczesnej z akcentem na kwestie epistemologiczne i filozofię religii.
- Wykład antropologia kulturowa, I stopień studiów, III rok studiów, prowadzi osoba posiadająca dorobek naukowy skoncentrowany wokół problematyki medycyny, psychofizjologia, językoznawstwa.
- Wykład historia filozofii starożytnej, I stopień studiów, I rok studiów prowadzi osoba specjalizująca się w zagadnieniach z zakresu estetyki.
- Ćwiczenia filozofia późnowożytna XVIII i XIX wieku, studia II stopnia, II rok prowadzi osoba legitymująca się dorobkiem naukowym z estetyki.
- Wykład filozofia muzyki, studia II stopnia, II rok prowadzi osoba specjalizująca się w zagadnieniach ontologii, etyki i historii filozofii.
- Wykład filozofia religii, studia I stopnia, III rok prowadzi osoba specjalizująca się w historii filozofii i filozofii politycznej.
- Wykład public relations, studia I stopnia, III rok prowadzi osoba zajmująca się problematyką postmodernizmu i metafizyki.
- Wykład współczesna filozofia francuska, studia II stopnia, II rok prowadzi osoba zajmująca się problematyką postmodernizmu i metafizyki.
- Wykład ontologia, studia I stopnia, I rok prowadzi osoba specjalizująca się w zagadnieniach neotomizmu, fenomenologii i antropologii filozoficznej.
- Ćwiczenia etyka ogólna, studia I stopnia, I rok prowadzi osoba specjalizująca się w zagadnieniach neotomizmu, fenomenologii i antropologii filozoficznej.

4.3

Rozwój i doskonalenie kadry naukowo-dydaktycznej – umożliwienie jej stałego podnoszenia kwalifikacji naukowych oraz kompetencji dydaktycznych – należy do priorytetów Instytutu Filozofii i wpisuje się w szerszą politykę Jednostki, której celem jest koordynacja badań naukowych, zapewnienie odpowiedniej jakości kształcenia.

Spotkanie ZO PKA wykazało, że władze Instytutu starają się motywować pracowników do podnoszenia kwalifikacji naukowych. Sami zaś pracownicy mają świadomość konieczności publikowania w wysoko punktowanych czasopismach, kierowania i udziału w krajowych i międzynarodowych projektach badawczych i umiędzynarodowienia swojej aktywności.

W ostatnich latach sytuacja kadrowa Instytutu uległa stabilizacji. Kolejna osoba przygotowuje się do habilitacji. Instytut uzyskał również zgodę rektora na zatrudnienie nowego pracownika.

Podstawowym narzędziami polityki kadrowej, jakimi dysponuje Dyrekcja Instytutu, są procedury ewaluacyjne na poziomie Wydziału oraz Instytutu. W ocenie ZO PKA spełniają one swoje zadanie.

Pracownicy naukowo-dydaktyczni są oceniani przez Wydziałową Komisję Oceniającą na podstawie arkusza oceny okresowej pracownika naukowo-dydaktycznego (*Załącznik Nr 1 do Zarządzenia nr 78/2013/2014 Rektora UKW z dnia 10 czerwca 2014 r. oraz Załącznik Nr 8 do zarządzenia wprowadzającego wzory arkuszy oceny okresowej nauczycieli akademickich UKW*), wymagającego szczegółowego przedstawienia danych dotyczących działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej. Arkusz oceny okresowej zawiera również opinię bezpośredniego przełożonego.

W Instytucie funkcjonuje sprawny system hospitacji zajęć, któremu podlegają wszyscy niesamodzielnymi pracownicy naukowcy raz na dwa lata. Przebiega on zgodnie z zasadami określonymi w *Regulaminie hospitacji zajęć dydaktycznych (Zarządzenie Nr 90/2012/2013 Rektora UKW z dnia 28 czerwca 2013 r. w sprawie wprowadzenia w Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego ogólnouczelnianej procedury ankietyzacji jakości kształcenia)*. Po każdej hospitacji sporządza się protokół, stanowiący jeden z istotnych czynników okresowej oceny pracownika.

Oceny wszystkich pracowników naukowo-dydaktycznych dokonują także studenci na podstawie dobrowolnie wypełnianych ankiet za pomocą systemu USOS, po zakończeniu cyklu zajęć. Ankiet służą nie tylko do bezpośredniej oceny pracy poszczególnych pracowników naukowo-dydaktycznych i dzięki temu do odpowiedniego doboru wykładowców, ale także stanowią podstawę do modyfikowania i ulepszania całego systemu kształcenia.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Na ocenę kryterium przede wszystkim wpływ ma spełnienie formalnych warunków minimum kadrowego na studiach I i II stopnia wynikających z *Rozporządzenia MNiSW z dnia 3 października 2014 r., w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz. 1370)*. Do mocnych stron Jednostki niewątpliwie należy zaliczyć Kadrę Instytutu, która jest względnie młoda, ale stabilna, mianowicie większość to przedział wiekowy od 45-55 lat, co oznacza perspektywę aktywnej pracy od 15 do 20 lat. Tylko 1 osoba w niedalekiej przyszłości przejdzie na emeryturę. Zespół jest zgrany, panuje przyjazna atmosfera, co niewątpliwie sprzyja pracy naukowej. Wykazało to spotkanie ZO PKA z pracownikami.

Perspektywa rozwoju kadry naukowej przedstawia się również optymistycznie, ponieważ przynajmniej 3 doktorów habilitowanych zatrudnionych na stanowisku profesora nadzwyczajnego posiada dorobek naukowy predysponujący ich do ubiegania się o tytuł profesorski. Obecnie wszyscy pracownicy mają nie tylko odpowiednie pensum godzin dydaktycznych, ale również nadgodziny.

Obsada zajęć zapewnia w większości przypadków (poza niezgodnościami wskazanymi w 10 przypadkach) zgodność dorobku naukowego pracownika naukowego z zakresem merytorycznym prowadzonych przez niego zajęć, co umożliwia realizację założonych efektów kształcenia na kierunku.

Dobre praktyki

Brak

Zalecenia

Należy:

1. zwrócić większą uwagę przy obsadzie zajęć dydaktycznych na przede wszystkim kompetencje dydaktyczne prowadzących zajęcia potwierdzone odpowiednim dorobkiem naukowym.

Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Instytut Filozofii UKW w Bydgoszczy prowadzi ożywioną, ale niesformalizowaną współpracę z instytucjami kultury miasta i regionu bydgoskiego. Głównymi partnerami są Polskie Radio Pomorza i Kujaw (tzw. Radio PiK), Filharmonia Pomorska im. E. Szwalbego w Bydgoszczy, Kujawsko-Pomorskie Centrum Kultury, Bydgoski Ośrodek Telewizji Polskiej. Do grupy istotnych interesariuszy zewnętrznych należy zaliczyć również absolwentów kierunku, z którymi podtrzymywane są indywidualne, również niesformalizowane kontakty.

Czołowym elementem współpracy z interesariuszami jest popularyzacja treści o charakterze filozoficznym, integracja środowiska osób interesujących się filozofią, czy promocja dziedzictwa regionu.

Od kilku lat prowadzone są przez pracownika IF wykłady z filozofii w Radio PiK i telewizji regionalnej, które cieszą się dużym zainteresowaniem stałych słuchaczy. Dotąd w ramach cyklicznej audycji „Podróże filozoficzne” zaprezentowano 122 wykłady. Wspólnie IF i odbiorcy stają się wspólnymi animatorami kultury.

Pracownicy i studenci angażują się aktywnie w proces popularyzacji filozofii. Służy temu cykl wykładów (rocznie ok. 30) dla dzieci i młodzieży z bydgoskich szkół (stała współpraca ze Szkołą Muzyczną w Bydgoszczy, Zespołem Szkół Samochodowych w Bydgoszczy, wybranymi Liceami Ogólnokształcącymi miasta i regionu) oraz słuchaczy Kujawskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku „Kujawiak”. Wpisując się w ten sposób w szerzenie idei filozoficznej edukacji ustawicznej (LLL). Nie można tu również pominąć uczestnictwa studentów i pracowników Instytutu w corocznie organizowanym przez bydgoskie uczelnie wyższe „Festiwalu Nauki”, czy patronacie nad „Olimpiadą Filozoficzną”.

Wpływ tej przenikającej się współpracy Jednostki z placówkami kulturotwórczymi widoczny jest nie tylko w zainteresowaniach badawczych pracowników naukowo-dydaktycznych, również studentów i doktorantów Instytutu. Najbardziej znajduje to potwierdzenie w podejmowanych przez nich badaniach, które potwierdzają publikacje w czasopismach popularno-naukowych i naukowych, pracach zbiorowych takich jak: Filio-Sofia; Psychologia Języka; Rocznikach Pedagogicznych, Acta Universitatis Nicolai Copernici – Pedagogika; Filozofuj!, Piąte Piętro. Studenci angażują się w organizację konferencji naukowych organizowane przez Instytut (m.in. Prawne i etyczne problemy współczesnej filozofii społecznej, Kazimierz Twardowski – mistrz i nauczyciel, Logika a filozofia w szkole) i biorą w nich aktywny udział.

Za pośrednictwem bardzo prężnie działającego (mimo liczebności studentów na kierunku filozofia), od wielu lat, Studenckiego Koła Filozofów UKW inicjują organizowanie konferencji studenckich, debat filozoficznych (zorganizowanie I debaty Klubu Filozofuj! w Bydgoszczy w X. 2016 r.), integrują lokalne środowisko studenckie, nawiązując współpracę z innymi kołami naukowymi UKW (np. Studenckie Koło Nauki Psychoterapii UKW) i innych krajowych uczelni. SKF jest wydawcą czasopisma „Pięte Pietro”, które jako jedyne czasopismo studenckie o tematyce filozoficznej jest dostępne w sieciach księgarskich.

Należy również podkreślić udział w planowanym interdyscyplinarnym projekcie badawczym: „Garber – Język – Filozofia – Pamięć”. Zadaniem projektu będzie przywrócenie pamięci bydgoskiemu filozofowi i pedagogowi Gustawowi Eduardzie Garberowi (1820-1901) przez upowszechnienie tłumaczenia jego dzieł, ponowne wprowadzenie Filozofa do Polskiej przestrzeni filozoficznej. Będzie to nie tylko istotny projekt z punktu widzenia popularyzacji tradycji i koncepcji G.E. Garbera, ale również promocja zaplecza kulturowego miasta Bydgoszczy.

W ocenie ZO PKA zauważalny jest niekwestionowany wpływ Jednostki na otoczeniem społeczno-kulturalne środowiska bydgoskiego mimo małej grupy studentów i pracowników Instytutu. Wszystkie podejmowane działania mają charakter niesformalizowany, jednak o znacznym pozytywnym oddziaływaniu na otoczenie Jednostki. Wpływy tej aktywności nie przekłada się jednak na treści i program kształcenia na kierunku filozofia (przyjęto tradycyjną koncepcję kształcenia filozofów. Interesariusze zewnątrzni nie angażują się bezpośrednio w kształtowanie koncepcji i program studiów. Natomiast przekazują wizję absolwenta o oczekiwanych kompetencjach na rynku pracy.

Związani współpracą z Jednostką interesariusze reprezentujący przede wszystkim środowisko kulturalne miasta i regionu, obecni na spotkaniu z ZO PKA, podkreślali satysfakcję z kontaktów z Instytutem Filozofii; wysoki, merytoryczny poziom studentów i absolwentów filozofii UKW. Nie wyrazili oni jednak zainteresowania sformalizowaniem współpracy i większym zaangażowaniem w prace komisji jakościowej, czy Rady Programowej IF. Argumentując swoje stanowisko w pełni harmonijną i satysfakcjonującą ich dotychczasową współpracą. Wyjątkiem jest jeden z przedstawicieli interesariuszy zewnętrznych, który jest członkiem Konwentu UKW.

W ocenie ekspertów PKA należy zwrócić uwagę na jeszcze jeden aspekt angażowania się Jednostki w życie społeczno-kulturalne miasta. Aktywność pracowników i studentów IF znajduje przełożenie na realizację efektów kształcenia w zakresie pogłębiania wiedzy, rozwijania wśród studentów umiejętności poszukiwania i analizowania treści filozoficznych,

umiejętności badawczych, komunikacyjnych oraz kompetencji społecznych przez angażowanie się w popularyzację nauki, czy rozwijanie świadomości historycznej i lokalnego patriotyzmu. Wszystkie te czynniki w pełni wprowadzają studentów w warsztat badawczy filozofa (studia I stopnia) i pozwalają na aktywne włączenie się w proces badań naukowych (studia II stopnia).

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

ZO PKA na podstawie przedłożonej dokumentacji przez Jednostkę, jak i w oparciu o przeprowadzone rozmowy podczas spotkań ze studentami, członkami Studenckiego Koła Filozofów UKW, absolwentami i przedstawicielami środowiska kultury pozytywnie ocenia współpracę IF z otoczeniem społeczno-kulturalnym (przy uwzględnieniu specyfiki wizytowanego kierunku) i w ocenie ekspertów PKA stanowi to mocną stronę Jednostki. Wprawdzie współpraca ta ma charakter niesformalizowany, ale jest bardzo aktywna i rozwija się harmonijnie z wyraźnie zarysowaną koncepcją współpracy z interesariuszami na polu popularyzacji filozofii oraz postrzegania swojej roli, jako edukatora odpowiedzialnego za rozwój i krzewienie treści kulturotwórczych w Bydgoszczy i regionie. Niestety prowadzona tak duża aktywność nie znajduje w pełni przełożenia na wykorzystanie zgromadzonych doświadczeń przez Jednostkę na modyfikację programów i treści kształcenia, co niewątpliwie należy uznać za słabą stronę.

Dobre praktyki

Brak

Zalecenia

Należy:

1. dążyć do wypracowania takich procedur współpracy z interesariuszami zewnętrznymi, które pozwoliłyby na pozyskanie ich opinii w zakresie modyfikacji programów i treści kształcenia.

Kryterium 6. Umiędzynarodowienie procesu kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Uczelnia dysponuje bardzo dobrze przygotowanym programem rekrutacji pracowników i studentów na wyjazdy zagraniczne, opisanym w dokumentach przygotowanych przez władze rektorskie – *Zasady realizacji wyjazdów pracowników w ramach programu Erasmus+* oraz

Zasady realizacji wyjazdów na studia i praktyki z programu Erasmus+. Ponadto przygotowano szereg plakatów i materiałów reklamowych popularyzujących wymianę zagraniczną, w przystępnej i syntetycznej formie informujących o najistotniejszych warunkach wyjazdów i zachęcających do tych wyjazdów. Dla pracowników istnieje ponadto możliwość wyjazdów dydaktycznych do uczelni partnerskich i wyjazdów szkoleniowych podnoszących kompetencje zawodowe. Wszystkie informacje są dostępne na różnych poziomach uczelni w postaci drukowanej i elektronicznej, na stronach internetowych jednostek i poprzez okresowy e-mail dedykowany do pracowników i studentów.

Instytut Filozofii posiada trzy umowy o współpracy (Nancy, Francja; Patras, Grecja; Perugia, Włochy), z czego jedynie umowa z Laboratoire de Philosophie et d'Histoire des Sciences – Archives Poincaré, Université Nancy ma widoczne odzwierciedlenie w praktyce, w wyniku której zorganizowano trzy wspólne konferencje międzynarodowe. Trzech pracowników naukowo-dydaktycznych Instytutu legitymuje się znaczącymi osiągnięciami na polu współpracy międzynarodowej: publikacje zagraniczne, ugruntowana współpraca z zagranicznymi ośrodkami naukowymi, udział w konferencjach międzynarodowych, członkostwo w międzynarodowych organizacjach i towarzystwach naukowych. Tym samym ZO PKA stwierdza, że Jednostka stworzyła warunki sprzyjające umiędzynarodowieniu procesu kształcenia. Jak do tej pory odnotowano stosunkowo niewielkie zainteresowanie udziałem w samym programie Erasmus+. Jeden z pracowników wyjechał na Cypr (rok akad. 2016/2017). Wśród studentów nie ma zainteresowania programami mobilności międzynarodowej, ale w roku akad. 2013/2014 dwóch studentów wyjechało na studia do uniwersytetu w Patras (Grecja), a w roku akad. 2016/2017 jeden student został zakwalifikowany na praktykę zagraniczną (co jest dużym wyróżnieniem), a jeden student wziął aktywny udział w międzynarodowym sympozjum (marzec 2017, Ulm, Niemcy). Nie jest to znacząca liczba wyjazdów, jednak należy uwzględnić liczbę studentów na kierunku – ogółem 25. Podobnie sytuacja wygląda, jeśli chodzi o pracowników naukowych i studentów przyjeżdżających z zagranicy do Uczelni. Wybierane są najczęściej kierunki nauk społecznych (politologia, socjologia). I jeśli pracownicy Instytutu prowadzą zajęcia dla zagranicznych studentów, to tylko wówczas, gdy studenci innych kierunków wybierają filozofię, jako przedmiot (jeden z pracowników na stałe prowadzi zajęcia w języku angielskim). Z tego względu Instytut nie może poszczycić się zarówno programem kształcenia w językach obcych, chociaż kadra dydaktyczna jest do tego w pełni przygotowana.

Prowadzone w Jednostce badania naukowe (np. z dziedziny nauk kognitywnych, z zakresu filozofii religii, z obszaru badań nad polską myślą filozoficzną, ale też w innych obszarach) mają niewątpliwie pewien wpływ na koncepcję kształcenia, a w związku z deklarowanym rozbudowaniem zaplecza dla badań z obszaru nauk kognitywnych będą zapewne też miały wpływ w przyszłości na koncepcję kształcenia i plany jej rozwoju oraz na określenie i doskonalenie efektów kształcenia i programu studiów. Można przypuszczać – ale aktualnie nie ma po temu jeszcze dostatecznych podstaw – że będzie to też miało pewien wpływ na umiędzynarodowienie procesu kształcenia; w obecnej chwili nie można tego jeszcze stwierdzić.

Wyniki badań naukowych prowadzonych w Jednostce realizującej program kształcenia są w pewnym zakresie – w stopniu, który może zostać uznany za satysfakcjonujący – wykorzystywane w programie i procesie kształcenia i nie można – pominąwszy wskazane przypadki niekorespondowania treści programowych realizowanych modułów z badaniami naukowymi prowadzonymi przez osoby realizujące przedmiot – zgłaszać w tym względzie zastrzeżeń.

Uczelnia dysponuje bardzo dobrze przygotowanym programem rekrutacji pracowników i studentów na wyjazdy zagraniczne, opisanym w dokumentach przygotowanych przez władze rektorskie – „*Zasady realizacji wyjazdów pracowników w ramach programu Erasmus+*” oraz „*Zasady realizacji wyjazdów na studia i praktyki z programu Erasmus+*”. Ponadto przygotowano szereg plakatów i materiałów reklamowych popularyzujących wymianę zagraniczną, w przystępnej i syntetycznej formie informujących o najistotniejszych warunkach wyjazdów i zachęcających do tych wyjazdów. Dla pracowników istnieje ponadto możliwość wyjazdów dydaktycznych do uczelni partnerskich i wyjazdów szkoleniowych podnoszących kompetencje zawodowe. Wszystkie informacje są dostępne na różnych poziomach Uczelni w postaci drukowanej i elektronicznej, na stronach internetowych jednostek i poprzez okresowy e-mail dedykowany do pracowników i studentów.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Instytut Filozofii jest zbyt małą Jednostką w związku z tym nie dysponuje odpowiednio dużym potencjałem – aby zbudować liczącą się współpracę z wieloma ośrodkami zagranicznymi. Jednak jak na możliwości tej grupy pracowników współpraca taka została podjęta. W tym wypadku wymierne efekty przynosi współpraca skoncentrowana głównie na ośrodku naukowym z Université Nancy oraz indywidualna aktywność międzynarodowa pracowników. Zasadna jest zatem efektywna współpraca z Uniwersytetem Nancy, która, w bliskiej

perspektywie winna określić specyfikę współpracy międzynarodowej Instytutu. Uczelnia przygotowała zasady i program rekrutacji studentów oraz pracowników na wyjazdy zagraniczne. Dodatkowo Jednostka wsparła te działania szeregiem materiałów reklamowych informujących o możliwościach udziału w Erasmusie+. Dotyczy to studentów i pracowników. Niepokojące jest jednak słabe zainteresowanie studentów oraz pracowników programami mobilności międzynarodowej.

Dobre praktyki

Brak

Zalecenia

Należy:

1. podjąć działania w celu intensyfikacji wpływu jednostek zagranicznych na proces kształcenia,
2. kontynuować działania w celu zwiększenia mobilności międzynarodowej studentów i pracowników.

Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia

7.1. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa

7.2. Zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne

7.3. Rozwój i doskonalenie infrastruktury

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

7.1.

Instytut Filozofii, podobnie jak cały Wydział Administracji i Nauk Społecznych mieści się przy ul. Ogińskiego 16 w dawnym budynku mieszkalnym, zmodernizowanym i przystosowanym do celów dydaktycznych. Z tego względu pomieszczenia, w tym sale dydaktyczne i pokoje pracowników mają jedną standardową wielkość ok. 20 m². Instytut dysponuje dwoma salami wykładowymi i czterema pokojami dla pracowników, w których istnieje możliwość prowadzenia seminariów. Pokoje pracowników przeznaczone są zazwyczaj dla 2/3 osób, posiadają odpowiednie wyposażenie umożliwiające pracę. Dwa pomieszczenia zajmuje sekretariat i gabinet Dyrektora Instytutu. Sale dydaktyczne, choć stosunkowo mogłoby się wydawać, małe w pełni pokrywają potrzeby kierunku i małych grup studiujących filozofię.

Wypożęzone sę w niezbędnę dla dydaktyki sprzęt. W salach wykładowych przyjęto gabinetowy układ stołów, tzn. centralne miejsce zajmuje stół utworzony z połączonych ławek, a wokół niego ustawiono krzesła. Ten układ wydaje się być funkcjonalny przy tego typu wielkości pomieszczeń i małych grupach studenckich. Instytut nie dysponuje na wyłączność salą multimedialną, ale do dyspozycji pracowników pozostają laptopy, przenośne projektory multimedialne i przenośne zestawy głośnikowe.

W budynku znajdują się również trzy większe sale, mogące pomieścić 100, 60 i 40 osób, z których Instytut może również korzystać, jest też klimatyzowana sala komputerowa z 14 stanowiskami pracy.

Budynek posiada dwie windy, dzięki czemu jest w pełni dostępny dla osób niepełnosprawnych. Na parterze umiejscowiono pokoje gościnne dla wykładowców, a na pierwszym piętrze dla studentów. Cały obiekt posiada przewodowy i bezprzewodowy dostęp do Internetu, do którego mają dostęp wszyscy posiadacze kont w domenie *ukw.edu.pl*.

Baza dydaktyczna jest wystarczająca do realizacji procesu kształcenia. Gwarantuje ona także bezpieczeństwo pod względem przepisów BHP, jak również pełną dostępność dla osób niepełnosprawnych. W pełni daje też możliwość korzystania z technologii informacyjno-komunikacyjnej.

7.2.

Instytut, ani Wydział nie posiadają własnej biblioteki, ponieważ w pobliżu (ok. 200 m) znajduje się nowoczesna i funkcjonalna Biblioteka Główna UKW (od 1 października 2013 r.) o powierzchni 18 000 m², którą z pewnością należy zaliczyć do najlepszych tego typu obiektów w Polsce. Biblioteka została uhonorowana dyplomem „Przyjazny 2013” przyznany przez Bydgoski Oddział SARP za troskę o jakość przestrzeni dla wszystkich użytkowników w kategorii budynków użyteczności publicznej.

Oprócz funkcji czysto bibliotecznych, spełnia ona funkcję dydaktyczną i społeczno-kulturalną – znajdują się tam nowoczesne magazyny, pracownie, pokoje dla indywidualnej pracy, sale dydaktyczne, aula ze sprzętem multimedialnym mogąca pomieścić 240 osób, przestrzenie wystawowe.

Znaczna część zbiorów licząca w sumie ok. 800 tys. jednostek, ponad 35 tys. jednostek zbiorów specjalnych, blisko 60 tys. roczników czasopism i 2 tys. zbiorów elektronicznych jest bezpośrednio dostępna dla czytelników w strefie wolnego dostępu (ponad 132 tys. jednostek.). Bardzo jasno są oznaczone poszczególne działy, w tym obszerny dział filozofia, liczący 3 620 wolumenów, w którym znajduje się podstawowa literatura z zakresu historii filozofii i filozofii systematycznej. Ok. 8 100 wolumenów przechowuje się w magazynie zamkniętym. W sumie

Biblioteka Główna posiada 11 720 wolumenów dotyczących filozofii. Ponadto w czytelni czasopism znajduje się 92 tytuły czasopism reprezentujących nauki filozoficzne w wersji drukowanej, w tym 70 tytułów polskich i 22 tytuły w językach obcych.

Biblioteka posiada również stały dostęp do 9 pełnotekstowych baz, z których kilka baz interdyscyplinarnych posiada znaczne zasoby literatury filozoficznej (EBSCO, Elsevier, Springer, Scopus), jak i czasopism filozoficznych (EBSCO, Willey, Science Direct, Springer). Ponadto w Bibliotece Głównej UKW działa Wypożyczalnia Międzybiblioteczna umożliwiającą korzystanie ze zbiorów bibliotek krajowych i zagranicznych.

Biblioteka w pełni umożliwia realizację efektów kształcenia na kierunku filozofia ze względu na znajdującą się tam literaturę niezbędną w procesie dydaktycznym (lektury obowiązkowe i zalecana w sylabusach), jak również możliwość pracy indywidualnej studenta, korzystanie z pracowni komputerowej i połączeń bezprzewodowych w całym budynku. Warunki pracy w bibliotece należy uznać za optymalne, co znajduje wyraz w opiniach pracowników i studentów. Zasoby biblioteczne całkowicie zaspokajają potrzeby związane z bieżącym przygotowaniem się do zajęć oraz z przygotowywaniem prac dyplomowych. Studenci podkreślają zwłaszcza fakt, że mają możliwość korzystania z biblioteki do godziny 24.00, co jest nie bez znaczenia dla studentów studiujących drugi kierunek lub pracujących zawodowo. Mają stały dostęp do pracowni komputerowej i połączeń bezprzewodowych w całym budynku.

Dostosowana jest również do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Szereg wind i bezbarierowe podjazdy pozwalają swobodnie poruszać się osobom na wózkach inwalidzkich. Strona internetowa biblioteki posiada wersję wysokokontrastową umożliwiając osobom niedowidzącym, korzystanie z serwisu bibliotecznego w tym katalogów internetowych. Pomieszczenia biblioteczne oznakowane są napisami w języku Braille'a, a wypożyczalnia dysponuje usługą Tłumacza Migam, która umożliwia natychmiastowe połączenia wideo z tłumaczem języka migowego z poziomu przeglądarki internetowej, aplikacji mobilnej oraz dowolnego urządzenia wyposażonego w kamerę i z podłączeniem do Internetu. Biblioteka i miejsca pracy wyposażone są też w specjalistyczny sprzęt i oprogramowanie, które umożliwia realizację procesu kształcenia oraz prowadzenie badań przez osoby niepełnosprawne.

7.3.

ZO PKA ustalił, że w ramach rozwoju i doskonalenia infrastruktury i przy wsparciu Władz Wydziału w Katedrze Logiki i Ontologii istnieją plany utworzenia pracowni badawczej z zakresu kognitywistyki. Niestety nie udało się stwierdzić na jakim etapie znajdują się prace organizacyjne i w jakiego rodzaju sprzęt wyposażona będzie pracownia. Natomiast zupełnie inne perspektywy rozwoju ma Biblioteka Główna UKW. Zaprojektowano ją i umocowano

statutowo, jako nowoczesną jednostkę biblioteczno-informacyjną nastawioną na permanentny rozwój i stałe monitorowanie aktualności zasobów (*Uchwała Senatu Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego Nr 125/2014/2015 z dnia 29 czerwca 2015 r. w sprawie uchwalenia Statutu Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, § 20*). Kluczową w tym względzie rolę spełnia Rada Biblioteczna, jako ciało reprezentujące całe środowisko akademickie (przedstawiciele nauczycieli akademickich każdego z wydziałów, delegat doktorantów, delegat student) i czuwające nad ustalaniem kierunków działalności biblioteczno-informacyjnej stosownie do potrzeb procesu badawczego i dydaktycznego Uniwersytetu.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Na tym poziomie rozwoju, na jakim obecnie znajduje się Instytut Filozofii, jego bazę materialną – w postaci sal dydaktycznych, ich wyposażenia, infrastruktury technicznej budynku, dostępu do Internetu – można ocenić pozytywnie, spełnia ona swoje zadanie z punktu widzenia realizacji zamierzonych celów dydaktycznych. Spełnione są również obowiązujące standardy odnośnie potrzeb osób niepełnosprawnych. Za mocną stronę można uznać także lokalizację budynku, zapewniającą dobry dojazd komunikacją miejską, oraz fakt, że mieści się w nim dziekanat, dzięki czemu studenci mają możliwość szybkiego załatwiania swoich spraw. Słabą zaś stroną jest niewątpliwie brak właściwego zaplecza socjalnego. Nowoczesna i wielofunkcyjna biblioteka dysponuje bardzo bogatym księgozbiorem i zapewnia dostęp do dużej ilości elektronicznych baz danych. W związku z tym studenci mają możliwość efektywnej pracy w celu realizacji bieżących zadań oraz prowadzenia badań związanych z przygotowaniem prac dyplomowych. Biblioteka i jej zasoby są dobrym przykładem trafnych decyzji w zakresie rozbudowy infrastruktury naukowo-badawczej.

Dobre praktyki

Brak

Zalecenia

Należy:

1. rozważyć rozbudowę infrastruktury o bazę socjalną dla studentów.

Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągania efektów kształcenia

8.1. Skuteczność systemu opieki i wspierania oraz motywowania studentów do osiągania efektów kształcenia

8.2. Rozwój i doskonalenie systemu wspierania oraz motywowania studentów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

8.1.

Ważkim elementem systemu opieki oraz wspierania studentów filozofii w procesie uczenia się, jak i osiągania efektów kształcenia są nauczyciele akademicy. Oferowane przez nich wsparcie obejmuje nie tylko tradycyjną metodę kontaktów, taką jak możliwość uczestnictwa w konsultacjach w ramach stałych dyżurów, ale też w mniej sformalizowanych spotkaniach przed lub po zajęciach. Pracownicy naukowo-dydaktyczni dostępni są również za pośrednictwem poczty mailowej.

Panująca atmosfera życzliwości w IF i mała stosunkowo grupa studentów wizytowanego kierunku (ogółem 25 w roku akademickim 2016/2017) sprzyjają do nawiązywania bezpośredniego i nieograniczonego kontaktu. Ponadto studenci poszczególnych roczników mają wyznaczonego przez Jednostkę opiekuna, który winien stanowić pomost pomiędzy nimi a władzami Instytutu. Studenci spośród swojej grupy wybierają przedstawiciela – starostę do kontaktów z Dziekanem i Dyrektorem Instytutu Filozofii. Jednak z jego pośrednictwa dotąd nie korzystali, bowiem większość spraw i problemów rozwiązują w kontaktach indywidualnych na płaszczyźnie wykładowca – student.

W opinii ZO PKA, dzięki relacjom opartym o wzajemną życzliwość i otwartość w relacjach kadra Instytutu a studenci, ci ostatni otrzymują pełne i niezbędne wsparcie w zakresie pogłębiania wiedzy i umiejętności analitycznych oraz mają możliwość konsultowania różnorodnych problemów z prowadzącymi. IF hołduje nawiązywaniu się relacji mistrz – uczeń. Sprzyja temu mała liczebnie grupa studentów. Dyżurów pracowników wykorzystywane są również do zaliczenia nieobecności na zajęciach.

Na poziomie Uczelni wprowadzono stałe dyżury dziekańskie i rektorskie, które umożliwiają studentom również bezpośredni kontakt z samymi władzami Uczelni. Studenci na spotkaniu z Ekspertami PKA pozytywnie wyrażali się na temat pracy Dziekanatu, jak i świadczonej pomocy ze strony pracowników administracji. Dyżury, godzina otwarcia Dziekanatu są w pełni dostosowane do potrzeb i oczekiwań interesariuszy Uczelni, jakimi są studenci filozofii.

Rozwój naukowy studentów jest ponadto wspierany nie tylko przez sygnalizowane powyżej indywidualne konsultacje, ale również przez wspólne publikacje pracowników i studentów, jak również za pośrednictwem działalności Studenckiego Koła Filozofów. Koło to bardzo aktywnie działa na rzecz popularyzowania nauki wśród studentów ocenianego kierunku organizując debaty, konferencje, spotkania tematyczne, a także wydając własną gazetę, w której publikują swoje artykuły. Również za pośrednictwem gazety promują swoją działalność i popularyzują filozofię.

Po zakończeniu każdego semestru studenci wypełniają w systemie USOSweb anonimowe ankiety ewaluacyjne, w których oprócz odpowiedzi na pytania mają również możliwość zamieścić własne komentarze i uwagi. Następnie podlegają analizie. Należy podkreślić, że studenci filozofii nie dostrzegają potrzeby wyrażania swoich opinii za pośrednictwem ankiety motywując to bardzo dobrym kontaktem z pracownikami Instytutu Filozofii.

Motywowaniu studentów do osiągania lepszych wyników w nauce i do prowadzenia własnych badań naukowych służy także system stypendiów naukowych i nagród, takich jak stypendium Rektora UKW dla najlepszych studentów, Stypendium Prezydenta Miasta Bydgoszczy dla wyróżniających się studentów, stypendium Fundacji przy BZ WBK, stypendium Ministra za wybitne osiągnięcia naukowe, nagrody dla najlepszego studenta i absolwenta UKW. Informacje o możliwościach i kryteriach uzyskania takich stypendiów znajdują się na stronie Samorządu Studenckiego oraz na stronie internetowej UKW. Kryteria są określone w sposób poprawny – głównym czynnikiem jest wysokość średniej z uzyskanych ocen oraz osiągnięcia naukowe, sportowe i dydaktyczne, które muszą być udokumentowane.

W zakresie wsparcia pomocy materialnej Jednostka przyznaje następujące stypendia wypłacane z dotacji pochodzącej z budżetu państwa: socjalne, dla osób niepełnosprawnych, rektora dla najlepszych studentów oraz zapomogi. Studenci w pełni czują się doinformowani w temacie pomocy materialnej świadczonej przez Uczelnię.

Wyczerpujących informacji na ten temat udzielają Komisja ds. Socjalnych Samorządu Studenckiego, Dziekanat WAiP, sekretariat Instytutu. Wniosek o stypendium socjalne składa się w wersji elektronicznej w systemie USOSweb. Komisja ds. Socjalnych działająca przy Samorządzie Studenckim UKW, a także Dział Rekrutacji i Spraw Studenckich przeprowadzają badania ankietowe na temat pożądanых zmian w regulaminie przyznawania pomocy materialnej.

Należy nadmienić, że w wizytowanej Jednostce bardzo aktywny w działaniu i podejmowaniu licznych inicjatyw, nie tylko na rzecz studentów, pracowników, ale i otoczenia społeczno-kulturalnego jest Samorząd Studentów. Z jego inicjatywy zorganizowano „Akcję Sowa”, która

umożliwiła studentom możliwość korzystania z dostępu do biblioteki do godziny 24.00. Przedstawiciele studentów działający w organach Samorządu Studentów obecni podczas spotkania z ZO bardzo pozytywnie ocenili współpracę na linii Samorząd – Władze Uczelni/Wydziału/Instytutu.

Zarówno studenci, jak i pracownicy ocenianego kierunku, a także Pełnomocnik Rektora UKW ds. osób niepełnosprawnych poinformowali, że osoby niepełnosprawne mają swojego opiekuna, opłacanego przez Uczelnię, a ich problemy i potrzeby są rozpatrywane indywidualnie przez władze Jednostki i Uczelni. W związku z tym wsparcie studentów ma charakter dostosowany do indywidualnych potrzeb studenta.

Świadectwem potwierdzającym dobrze zorganizowany systemu opieki nad studentami z niepełnosprawnościami jest obecność na UKW Biura ds. Osób Niepełnosprawnych, które zajmuje się świadczeniem kompleksowej pomocy studentom z niepełnosprawnościami, tak aby bez większych przeszkód uczestniczyli w życiu akademickim.

Od roku akademickiego 2016/17 został wprowadzony na UKW internetowy system zapisywania się na zajęcia (USOSweb). Studenci wyjątkowo uzdolnieni mogą korzystać z indywidualnego programu studiów (IPS) oraz z indywidualnej organizacji studiów (IOS).

Na UKW działa Biuro Karier (jednostka ogólnouczelniana), które oferuje studentom i absolwentom konsultacje indywidualne i grupowe z doradcą zawodowym (pod kątem definiowania predyspozycji i zainteresowań zawodowych), zapewnia dostęp do aktualnych ofert pracy, praktyk i staży, udziela informacji o szkoleniach i spotkaniach z pracodawcami, udziela porad w zakresie metod poszukiwania pracy, zakładania własnej działalności gospodarczej itp. Biuro zajmuje się również monitorowaniem karier zawodowych absolwentów UKW. Aktualnie prowadzony jest projekt pt. „Biuro karier pomostem do kariery” skierowany do studentów ostatnich roczników, w tym również dla filozofów. Biuro Karier zajmuje się również badaniem losów absolwentów. Jednostka nie podejmuje swoich działań w tym zakresie motywując to posiadaniem informacji na ten temat przez nieformalne kontakty ze swoimi absolwentami, którzy podkreślają prawie 100% zatrudnialność po wizytowanym kierunku. Jesienią każdego roku organizowane są w Bydgoszczy Targi Pracy, w których uczestniczą wszystkie większe uczelnie bydgoskie, w tym również UKW. Jest to okazja dla studentów do zapoznania się z ofertami pracy i bezpośredniego kontaktu z pracodawcami. Jednostka nie podejmuje indywidualnie działań na rzecz wchodzenia studentów na rynek pracy. Jest to motywowane faktem, że na studiach na kierunku filozofia studiują osoby, dla których filozofia jest kolejnym kierunkiem studiów; a sami studenci nie zgłaszają takiej potrzeby.

Wsparcie dla osób niepełnosprawnych jest realizowane w kilku aspektach: materialnym – istnieje stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych, dydaktycznym – istnieje indywidualna ścieżka kształcenia poza IOS oraz logistycznym – studenci mogą skorzystać z dedykowanego im środka transportu kursującego na trasie akademik – miejsce odbywania zajęć. Ponadto studenci mogą liczyć na wsparcie ze strony Biura ds. Osób Niepełnosprawnych, które zajmują się kompleksową pomocą studentom z niepełnosprawnościami.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Studenci kierunku filozofia korzystają ze standardowych form opieki, do których należą stypendia: socjalne, dla osób niepełnosprawnych oraz jednorazowej pomocy przyznawanej w postaci zapomogi. Ze wsparcia wspomagającego i jednocześnie doceniającego uzyskanie przez

studentów bardzo dobrych wyników w nauce mogą korzystać studenci o wysokiej średniej ocen, którym przyznawane jest stypendium Rektora UKW dla najlepszych studentów, Stypendium Prezydenta Miasta Bydgoszczy dla wyróżniających się studentów, stypendium Fundacji przy BZWBK, stypendium Ministra za wybitne osiągnięcia naukowe, oraz nagrody dla najlepszego studenta i absolwenta UKW.

Misję wspierania studentów, szczególnie na płaszczyźnie związanej z efektywnym osiąganiem zakładanych efektów kształcenia oraz w ramach zdobywania umiejętności badawczych realizują z powodzeniem nauczyciele akademicy, prowadzący zajęcia na ocenianym kierunku. Aktywne życie studenckie animują prężnie działający Samorząd Studentów UKW oraz Studenckie Koło Filozofów.

W Uczelni działa efektywny system opieki i wsparcia osób z niepełnosprawnościami.

Wizytowana Jednostka zapewnia odpowiadającą potrzebom studentów, kompleksową obsługę administracyjną oraz dostęp do wszelkich informacji związanych z przyznawanymi formami wsparcia i opieki.

Dobre praktyki

Brak

Zalecenia

Należy:

1. rozważyć podjęcie sformalizowania kontaktów z absolwentami studiów filozoficznych i podjąć próbę śledzenia ich losów.

8. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny

Kierunek nie był dotychczas oceniany przez Polską Komisję Akredytacyjną.